

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anja Ločičnik

Črpanje evropskih sredstev s strani slovenskih občin na primeru Zasavja

Magistrsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Anja Ločičnik

Mentorica: prof. dr. Maja Bučar

Črpanje evropskih sredstev s strani slovenskih občin na primeru Zasavja

Magistrsko delo

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Nobena pot ni ravna,
nobena pot ni revna,
a vsaka je zahtevna
in tvoja ena sama - glavna.

T. Pavček

Zahvaljujem se mentorici red. prof. dr. Maji Bučar za strokovno vodstvo. Posebna zahvala gre mojim staršem in babi; očetu za finančno, babi za psihično podporo, mami pa za potisk v pravo smer, ko sem ga potrebovala. Zahvaljujem se tudi prijateljicam za razvedritev med študijem in za ure smeha. Blaž, tebi pa za spodbudo v zadnjem letu.

Črpanje evropskih sredstev s strani slovenskih občin na primeru Zasavja

Kohezijska politika je ena izmed temeljnih politik Evropske unije. Pomemben cilj kohezijske politike je zmanjšanje razvojnih razlik med regijami. V finančnem obdobju 2014–2020 gre za kohezijo kar 32,5 % sredstev iz celotnega proračuna Unije. Glavni instrumenti, s katerimi se ta sredstva razdeljujejo, so Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad in Kohezijski sklad. Višina sredstev za vsako državo je določena v sedemletnem finančnem načrtu, v katerem se določijo tudi tematski cilji za to obdobje. Črpanje sredstev je odvisno od veliko spremenljivk. Slovenija je iz skladov Unije črpala že v obdobju pred članstvom, trenutno pa je v svojem tretjem obdobju črpanja evropskih sredstev kot članica Evropske unije. V magistrski nalogi sem se osredotočila na finančno obdobje 2007–2013. To obdobje kohezijske politike v Sloveniji sem tudi podrobneje raziskala. V študiji primera primerjam črpanje evropskih sredstev s strani treh izbranih slovenskih občin iz Zasavja. Skušala sem ugotoviti, ali obstajajo kakšne razlike, ter zakaj se pojavljajo. Slovenija je bila v preteklem obdobju uspešna, prav tako vse tri v raziskavo zajete občine. Uspelo jim je izvesti veliko število projektov, njihovi učinki pa so vidni. Razlik v znanju in sposobnosti priprave projektov pa ni zaznati.

Ključne besede: Evropska unija, kohezijska politika, evropska sredstva, absorpcijska sposobnost, Zasavje.

The absorption of European funds by Slovenian municipalities in the case of Zasavje region

Cohesion policy is one of the fundamental policies of the European Union. It aims to reduce regional disparities. Cohesion policy represents 32.5 % of European budget for the 2014–2020 financial period. The main instruments by which these funds are distributed are the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund. The amount of resources for each country is previously determined by the Seven Year Financial perspective, which also sets out thematic objectives for this period. Absorption of funds depends on many variables. Slovenia had already drawn European funds in the period prior to her membership and is currently in its third period of drawing cohesion funds as a European Union member. In my master's thesis, I concentrated on the financial period 2007–2013. I further explored this period of cohesion policy in Slovenia. In the case study, I compared the absorption of European funds by three selected Slovenian municipalities from Zasavje. I tried to determine if there are any differences and why they appear. Slovenia has been successful in the past financial period, as were all the three municipalities covered by the case study. They managed to carry out a large number of projects, and their effects are visible. There is no major difference in the knowledge and ability to prepare projects to be seen.

Key words: European Union, cohesion policy, European resources, absorption capacity, Zasavje.

KAZALO

1	UVOD.....	12
1.1	RELEVANTNOST, CILJI IN POMEN MAGISTRSKEGA DELA	14
1.2	HIPOTEZE IN RAZISKOVALNO VPRAŠANJE	15
1.3	METODOLOGIJA IN STRUKTURA NALOGE	15
1.4	TEMELJNI POJMI, KOT JIH OPREDELJUJE LEKSIKON	15
2	KOHEZIJSKA POLITIKA	18
2.1	RAZLOGI, CILJI, NAČELA	19
2.2	ZAKONODAJA	20
2.3	KOHEZIJSKA POLITIKA IN PRORAČUN	22
2.3.1	PRORAČUN EU	22
2.3.2	KOHEZIJA V PRORAČUNU	22
2.4	ZGODOVINA IN RAZVOJ.....	24
2.5	INSTRUMENTI	26
2.5.1	ESRR – EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ	26
2.5.2	ESS – EVROPSKI SOCIALNI SKLAD.....	27
2.5.3	KS – KOHEZIJSKI SKLAD	27
2.5.4	EKSRP – EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA	28
2.6	ABSORPCIJSKA SPOSOBNOST	29
3	KOHEZIJSKA POLITIKA IN SLOVENIJA	30
3.1	OBDOBJE PRED ČLANSTVOM V EU	31
3.2	PRVO OBDOBJE 2004-2006	32
3.3	DRUGO OBDOBJE 2007-2013.....	33
3.3.1	OPERATIVNI PROGRAMI	36
3.4	TRETJE OBDOBJE 2014-2020.....	46
4	ŠTUDIJA PRIMERA	48
4.1	ZAGORJE OB SAVI	51

4.2	TRBOVLJE	57
4.3	HRASTNIK	63
4.4	PRIMERJAVA	69
4.4.1	IZRAČUN IN PRIMERJAVA SREDSTEV ZA VSE TRI OBČINE.....	69
4.4.2	PRIMERJAVA PROJEKTOV VSEH TREH OBČIN	71
4.4.3	SKUPNI PROJEKTI	75
4.4.4	TEŽAVE S ČRPANJEM IN ABSORPCIJSKA SPOSOBNOST OBČIN	78
4.4.5	SKLEP	80
5	ZAKLJUČEK	83
	LITERATURA	86
	PRILOGE	96
	PRILOGA A: INTERVJU - OBČINA TRBOVLJE	96
	PRILOGA B: INTERVJU – OBČINA ZAGORJE OB SAVI.....	97
	PRILOGA C: INTERVJU – OBČINA HRASTNIK	98

KAZALO GRAFOV

Graf 2.1: Načrtovana razdelitev sredstev kohezijske politike za obdobje 2014-2020.	23
Graf 3.1: Izplačana sredstva državam članicam s strani EU za obdobje 2007–2013, na dan 5. 4. 2017.	45
Graf 3.2: Proračun iz Evropskih strukturnih in investicijskih skladov za Slovenijo za obdobje 2014–2020.	46
Graf 4.1: Stopnja brezposelnosti (%).	50
Graf 4.2: Primerjava evropskih sredstev in sredstev občine Zagorje (v evrih).	56
Graf 4.3: Primerjava evropskih sredstev in sredstev Občine Trbovlje (v evrih).	63
Graf 4.4: Primerjava evropskih sredstev in sredstev Občine Hrastnik (v evrih).	68
Graf 4.5: Število projektov	69
Graf 4.6: Primerjava lastnih sredstev občin (v evrih).	70
Graf 4.7: Pridobljena sredstva glede na število prebivalcev (v evrih).	70
Graf 4.8: Lastna sredstva občin glede na število prebivalcev (v evrih).	71

KAZALO TABEL

Tabela 2.1: Načrtovana razdelitev sredstev kohezijske politike za obdobje 2014–2020.	22
Tabela 2.2: Prednostni cilji in sredstva politike v obdobjih 2000–2006, 2007–2013 in 2014–2020.	25
Tabela 3.1: Tabela pridobljenih sredstev Slovenija s strani EU preko predpristopnih instrumentov (v evrih).	32
Tabela 3.2: Strukturna pomoč Sloveniji (v milijonih evrov).	33
Tabela 3.3: Razdelitev kohezijskih sredstev po ciljih na ravni EU (v milijardah evrov, na dan 04. 08. 2006).	34
Tabela 3.4: Podatki o črpanju evropskih sredstev po posameznih operativnih programih in skupaj za obdobje od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015	35
Tabela 3.5: Stanje OP RR na dan 31. 12. 2015 po razvojnih prioritetah.	37
Tabela 3.6: Stanje OP ROPI na dan 31. 12. 2015 po razvojnih prioritetah.	40
Tabela 3.7: Stanje OP RČV na dan 31. 12. 2015 po razvojnih prioritetah.	42
Tabela 4.1: Registrirane brezposelne osebe.	50
Tabela 4.2: Podatki o odobrenih projektih Občine Zagorje ob Savi.	52
Tabela 4.3: Finančni podatki o odobrenih projektih Občine Zagorje ob Savi (v evrih).	54
Tabela 4.4: Izračun sredstev za vse odobrene projekte za Občino Zagorje ob Savi (v evrih).	56
Tabela 4.5: Izračun sredstev za vse izvedene projekte Občine Zagorje ob Savi (v evrih).	56
Tabela 4.6: Podatki o odobrenih projektih Občine Trbovlje.	58
Tabela 4.7: Finančni podatki o odobrenih projektih Občine Trbovlje (v evrih).	60
Tabela 4.8: Izračun sredstev za vse odobrene projekte Občine Trbovlje (v evrih).	62
Tabela 4.9: Izračun sredstev za vse izvedene projekte Občine Trbovlje (v evrih).	62
Tabela 4.10: Podatki o projektih Občine Hrastnik.	64
Tabela 4.11: Finančni podatki o projektih Občine Hrastnik (v evrih).	66
Tabela 4.12: Izračun sredstev za vse projekte Občine Hrastnik (v evrih).	68
Tabela 4.13: Izračun sredstev za vse odobrene projekte za vse tri občine (v evrih).	69
Tabela 4.14: Prikaz projektov glede na sklad.	72
Tabela 4.15: Prikaz projektov glede na področje.	72
Tabela 4.16: Prikaz projektov, glede na vrednost.	73
Tabela 4.17: Prikaz projektov glede na leto odobritve	73
Tabela 4.18: Zadolženost občin od leta 2008 do leta 2015 (v evrih).	74
Tabela 4.19: Predvideni viri financiranja (v evrih):	75

Tabela 4.20: Struktura financiranja (v evrih).	76
Tabela 4.21: Končni viri financiranja (v evrih).	76
Tabela 4.22: Financiranje projekta Odvajanje in čiščenje odpadne vode porečju srednje Save - 2. faza (v evrih).....	77
Tabela 4.23: Končni viri financiranja (v evrih)	78

SEZNAM KRATIC

BNP Bruto nacionalni proizvod

BDP Bruto domači proizvod

CARDS Community Assistance for Reconstruction, Development, and Stabilisation

EGS Evropska gospodarska skupnost

EIB Evropska investicijska banka

EIS Evropski investicijski sklad

EKSRP Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja

EKUJS Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad

EP Evropski parlament

EPD Enotni programski dokument

ES Evropske skupnosti

ESIF Evropski strukturni in investicijski skladi

ESPJ Evropska skupnost za premog in jeklo

ESRR Evropski sklad za regionalni razvoj

ESS Evropski socialni sklad

EU Evropska unija

EURATOM The European Atomic Energy Community – Evropska skupnost za atomsko energijo

FIUR Finančni instrument za usmerjanje ribištva

IPA Instrument za predpristopno pomoč

ISPA Instrument for Structural Policies for Pre-Accession – Instrument predpristopnih politik

KS Kohezijski sklad

NUTS 2 The Nomenclature of Territorial Units for Statistics – Skupna evropska statistična klasifikacija teritorialnih enot

OP Operativni program

OP PRP program razvoja podeželja

OP ROPI Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture

OP RR Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov

OP RČV Operativni program razvoja človeških virov

PHARE Poland and Hungary: Aid for Economic Restructuring – Poljska in Madžarska – pomoč za obnovo gospodarstva

PHARE CBC Poland and Hungary: Aid for Economic Restructuring – Cross border cooperation

RCR Regionalni center za razvoj

RRA Regionalno razvojno agencijo

RS Republika Slovenija

SAPARD Special Accession Programme for Agriculture and Rural development – Posebni pristopni program za kmetijstvo in razvoj podeželja

SKP Skupna kmetijska politika

YEI Youth Employment Initiative – Pobuda za zaposlovanje mladih

ZSRR Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja

1 UVOD

Ena izmed politik Evropske unije (EU) je tudi kohezijska politika, ki stremi k zmanjšanju razvojnih razlik med regijami, ter si prizadeva za uravnotežen in trajnosten teritorialni razvoj. Instrumenti te politike so: dva strukturna sklada (Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in Evropski socialni sklad (ESS)) in kohezijski sklad. Ti skladi projektom po vsej Evropi zagotavljajo finančno pomoč. Iz skladov lahko črpajo podjetja (zlasti mala in srednje velika), javni organi, združenja ali posamezniki, s projekti, ki izpolnjujejo izbirna merila. Višina sredstev za regionalno politiko se določi za sedemletno obdobje, ob sprejetju finančne perspektive. V zadnjem obdobju (2007–2013 je bilo za kohezijsko politiko določenih 347 milijard evrov, ki jih je med države razdelil Svet (Evropska komisija 2014d). Evropska sredstva črpajo tudi občine za takšne in drugačne projekte (Žagar in Kirbiš 2011, 4–9).

Da si države v Evropski skupnosti po gospodarski razvitosti niso enake, je postalo jasno kmalu, še bolj pa po pridružitvi nekaterih članic. Razlike pa so bile tudi v območjih znotraj držav. Začetki regionalne politike segajo že v prvo Rimsko pogodbo o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti (EGS). Kot cilj je bil namreč naveden tudi »usklajen razvoj ob zmanjševanju sedanjih razlik med posameznimi regijami in zaostalosti regij z omejenimi možnostmi« (Pogodba o ustanovitvi EGS 1957, 2). Sredstva za pomoč so bila na začetku majhna, namenjena pa Skupni kmetijski politiki (SKP). V isti pogodbi sta bila ustanovljena tudi ESS in Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (EKUJS). Politika se je kasneje spreminjala s številnimi uredbami in pogodbami. Leta 1975 je bil ustanovljen ESRR. Večje spremembe za kohezijsko politiko so se dogajale s pomembnejšimi pogodbami, na primer Enotno evropsko listino, Pogodbo o Evropski uniji itd. (Mulec 2008, 16–24).

Proračun EU se razlikuje od proračunov držav. Je relativno majhen v primerjavi s proračuni nekaterih držav članic. Sestavljen je iz lastnih sredstev, ki se delijo na tradicionalna lastna sredstva, carinske dajatve in kmetijske prispevke, vire na osnovi DDV, pobranega v državah članicah, virov na osnovi BNP (bruto nacionalni proizvod) držav članic in ostalih prihodkov, ki pa so zanemarljiv delež. Sredstva se porabijo le za določene namene in ta pokrivajo približno osem področji (Mrak, Mrak in Rant 2004, 17–21). Eno izmed njih je tudi kohezija. Zanj se porabi skoraj tretjina sredstev proračuna. Točneje v letu 2016 je šlo na naslov kohezije 32,79 % proračuna (Evropska komisija 2016g).

Strukturna ali kohezijska politika je včasih temeljila na štirih strukturnih skladih: ESS, ESRR, EKUJS in Finančni instrument za usmerjanje ribištva (FIUR) ter na Kohezijskem skladu (KS), Evropski investicijski banki (EIB) in drugih finančnih instrumentih, predvsem Evropskem investicijskem skladu (EIS) in EURATOM (*European Atomic Energy Community* – Evropska skupnost za jedrsko energijo). Prisotne pa so bile tudi pobude Skupnosti, Inovativne aktivnosti in Tehnična pomoč (Mrak, Mrak in Rant 2004, 34–38; Bučar, Karnar, Ciraj in Kajnc 2007, 21–24; Wolfgang, Skorubski in Wisser 2000, 46–48). Nato pa so sledile spremembe. EKUJS in finančni instrument za usmerjanje ribištva od leta 2007 ne spadata več pod strukturne sklade, temveč pod SKP. Glavni instrumenti sedaj so Kohezijski sklad, ESS, ESRR in Tehnična pomoč (Bučar in drugi 2007, 35). Poznamo tri glavne prejemnike sredstev, to so podjetniški sektor, občine in država sama (Mrak, Mojmir in Peter Wostner 2005, 12).

Razlike v regijah so se po osamosvojitvi Slovenije začele večati. Razloge zato lahko iščemo v posledicah tranzicije in propadu nekaterih tako imenovanih »starih« industrij, zanemarjanju regionalnih virov in sposobnosti regij, podeljevanju sredstev s strani različnih resorjev na neusklajen način itd. To povečevanje razlik pa se je po letu 2000 začelo umirjati. Slovenija pomoč od EU sicer dobiva že od leta 1992 prek programa PHARE (*Poland and Hungary: Aid for Economic Restructuring* – Poljska in Madžarska – pomoč za obnovo gospodarstva). Kasneje je v paketu predpristopne pomoči dobila sredstva tudi iz programov ISPA (*Instrument for Structural Policies for Pre-Accession* - Instrument predpristopnih politik) in SAPARD (*Special Accession Programme for Agriculture and Rural development* – Posebni pristopni program za kmetijstvo in razvoj podeželja). S priključitvijo EU pa se je vključila v programe kohezijske politike (Lajh 2006, 141, 151–154).

Kot smo že omenili, so ene izmed tistih, ki lahko črpajo evropska sredstva, tudi občine. Njihova uspešnost je v večji meri odvisna od kadrov, s katerimi razpolagajo. Leta 2007 je približno tri četrtine direktorjev občinskih uprav odgovorilo, da število redno zaposlenih ne zadošča za izvajanje vseh nalog občinske uprave. Pri vprašanih se je takrat 77,6 % občin že prijavilo na projekte za financiranje iz skladov EU; in od tega je bilo 70,9 % uspešnih. Jasno pa je, da je za prijavo na te projekte treba vložiti precej napora in znanja (Haček, Brezovšek in Bačlija 2008, 114, 125).

Zasavje sestavljajo tri občine Zagorje, Trbovlje in Hrastnik. Občine so si med sabo precej podobne in imajo skupno zgodovino. V preteklosti so bile občine znane predvsem po rudnikih in industriji, ki pa je danes ni več prav veliko. Podobne so si tudi drugače, Občini Trbovlje in Hrastnik sta si podobni po velikosti (58 in 59 km²), medtem ko je Občina Zagorje ob Savi večja s 147 km². Zagorje in Trbovlje pa sta si podobna po številu prebivalcev (17 100 in 17 600), Hrastnik pa jih ima manj (10 200). Občini Zagorje in Hrastnik pa sta si podobni po številu brezposelnih oseb (490 in 446), medtem ko jih ima Trbovlje veliko več 747. Vse občine potrebujejo sredstva za različne projekte, od raznih projektov za zmanjšanje brezposelnosti, do projektov razvijanja Zasavja kot turistične destinacije, ki jih večinoma izvaja RCR (Regionalni center za razvoj), do različnih projektov prenov in posodabljanja infrastrukture (Statistični urad Republike Slovenije 2010a, Statistični urad Republike Slovenije 2010b, Statistični urad Republike Slovenije 2010c; RCR 2007).

Zasavje je v finančni perspektivi 2007–2014 pridobilo skoraj 54 milijonov evrov nepovratnih sredstev, od tega 19,5 milijona Občina Zagorje ob Savi, 18,9 milijonov Občina Hrastnik in 15,4 milijone Občina Trbovlje. Zagorje in Hrastnik sta z zadnjega, osmega razpisa Evropskega sklada za regionalni razvoj pridobila 3,2 milijona evrov. V Zagorje je šlo 2,8 milijona, v Hrastnik pa 380.000 evrov. Trbovlje pa na osmem razpisu sploh niso kandidirale (Malovrh 2014 A; Malovrh 2014 B).

1.1 RELEVANTNOST, CILJI IN POMEN MAGISTRSKEGA DELA

Cilj je predstaviti črpanje evropskih sredstev s strani izbranih občin v zasavski regiji in analizirati možne vzroke za razlike v črpanju med omenjenimi občinami. Na tej osnovi se bodo ugotovile možne ovire pri črpanju evropskih sredstev, ki so pomemben vir za razvoj Slovenije.

Cilj, ugotovitev razlogov za razlike, je uporabne vrednosti za analizirane občine.

Relevantnost dela je v aktualnosti problematike črpanja evropskih sredstev, ki so pomemben vir za razvoj. Z uspešnejšim črpanjem bi bila Slovenija uspešnejša. Kar je dobro za vse državljane Slovenije in občane tistih občin, ki bodo pri tem uspešne. Seveda vse skupaj vpliva tudi na gospodarstvo.

1.2 HIPOTEZE IN RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

Raziskovalno vprašanje: Zakaj takšna razlika pri črpanju evropskih sredstev v zasavskih občinah? Ali so razlike posledica absorpcijske sposobnosti?

Hipoteza: Glede na podobnosti občin in njihove podobne potrebe po evropskih sredstvih je vzrok razlik v črpanju evropskih sredstev v ravni znanja in sposobnosti priprave projektov.

1.3 METODOLOGIJA IN STRUKTURA NALOGE

V teoretičnem delu sem kot metode raziskovanja uporabila analizo primarnih in sekundarnih virov kot tudi zgodovinsko analizo. V empiričnem delu pa sem izvedla tri študije primera, v katerih sem podrobno analizirala postopek prijavljanja na evropske projekte na vsaki od občin. Študije primerov sem izvedla tako z analizo dostopnih gradiv kot s polstrukturiranimi intervjuji v izbranih treh občinah.

Naloga je sestavljena iz šestih poglavij. V uvodu predstavim relevantnost dela, hipotezo, raziskovalno vprašanje, metodologijo ter temeljne pojme. Sledi drugo poglavje, v katerem podrobneje predstavim kohezijsko politiko EU, med drugim tudi razloge za njen obstoj, cilje in načela. Predstavim zakonodajo, v kateri je opredeljena, ter politiko znotraj proračuna EU. Sledi opis zgodovine in razvoja kohezijske politike ter predstavitev njenih instrumentov. V tretjem poglavju predstavim kohezijsko politiko v Sloveniji in črpanje sredstev s strani naše države v različnih časovnih obdobjih. Četrto poglavje obsega študijo primera, v kateri predstavim projekte izbranih treh občin, ter jih primerjam. Omenila pa sem tudi možne težave s črpanjem in absorpcijsko sposobnost občin. Peto poglavje obsega zaključek in sklepne misli naloge.

1.4 TEMELJNI POJMI, KOT JIH OPREDELJUJE LEKSIKON

Evropska unija (kratica EU), posebna oblika združenja evropskih držav; razlikuje se od zveze držav in zvezne države. Države članice evropskih skupnosti so sporazum o EU sklenile 7. 2. 1992 v Maastrichtu. EU je stopnja v procesu integracije Evrope, formalno

je začela »veljati« 29. 10. 1993 na posebnem vrhu EU ob ratifikaciji maastrichtskih sporazumov, vendar nima svoje lastne pravne osebnosti. EU se v maastrichtskih sporazumih zavezuje, da bo upoštevala demokratična, socialna in federativna načela in načelo subsidiarnosti (Pogačnik 2005).

»Regija, geografija: razl. velik prostor, ki ga povezujejo določene skupne značilnosti (npr. regija Evropske unije). V socialni geografiji in planerski praksi pogosto območje, ki ga lahko omejimo z akcijskim radijem temeljnih življenjskih funkcij; kot planska regija tudi območje izvajanja prostorskega oz. regionalnega planiranja,« (Pogačnik 2005).

Občina, z ustavo Republike Slovenije (RS) je zagotovljena lokalna samouprava, ki se uresničuje v občini in drugih lokalnih skupnostih; občina je temeljna samoupravna lokalna skupnost v Sloveniji po ustavi iz 1991 in zakonu o lokalni samoupravi iz 1994; občine se lahko povezujejo v širše samoupravne lokalne skupnosti (npr. pokrajine) za urejanje in opravljanje zadev širšega pomena. Država nadzoruje zakonitost dela organov občin, glede prenesenega delokroga pa država ocenjuje tudi primernost dela. Glavna organa občine sta občinski svet in župan. Naloge občin: Po ustavi RS spadajo v pristojnost občine lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in zadevajo samo prebivalce občine; država lahko s soglasjem občine z zakonom prenese na občino posamezne zadeve iz državne pristojnosti, če za to zagotovi tudi sredstva; podrobneje določa naloge občine zakon o lokalni samoupravi (Pogačnik 2005).

Zagorje ob Savi, razpotegnjeno mestno naselje v Sloveniji, v Moravško-trboveljskem podolju, v dolini Medije, od Podkraja pri Zagorju do izliva Medije v Savo, del v spodnjem delu doline potoka Kotredeščica, 250–340 m nad morjem, /16.705/ (Statistični urad Republike Slovenije 2016) prebivalcev. Staro jedro nad sotočjem Medije in Kotredeščice, novejši deli v dnu doline Medije. Pomembno zdravstveno, izobraževalno, kulturno, upravno središče; mesto od 1964 (Pogačnik 2005).

Trbovlje, rudarsko mesto v Sloveniji, v Moravško-trboveljskem podolju, v ozki dolini potoka Trboveljščica in na pobočjih nad njo, 220–550 m nad morjem, /16.461/ (Statistični urad Republike Slovenije 2016) prebivalcev; jedro v dnu doline, vzdolž ceste iz doline Save v Spodnjo Savinjsko dolino. Najhitrejši razvoj po drugi svetovni vojni;

mesto od 1952. Trbovlje so pomembne za zgodovino delavskega gibanja in NOB (Pogačnik 2005).

»Hrastnik, razpotegnjeno mesto v Sloveniji, v Moravško-trboveljskem podolju, 220–440 m nad morjem, /9.350/ (Statistični urad Republike Slovenije 2016) prebivalcev. Območje poseljeno že v rimski dobi, ko je po Savi potekal živahen promet,« (Pogačnik 2005).

Regionalna politika, vsota vseh ukrepov, ki zadevajo naselitveno in gospodarsko strukturo glede na skupne gospodarske ali območne cilje. Cilji regionalne politike so izenačenje življenjskih razmer, preprečevanje koncentracije prebivalstva, ohranitev kulturnih krajin. Sredstva regionalne politike: poleg pravnih ukrepov tudi zgraditev infrastrukture, subvencije za razvijanje industrije, podpiranje inovativnih projektov in novih tehnologij idr. Nosilci regionalne politike so v prvi vrsti osrednje in lokalne oblasti (prostorski plan); nadalje tudi regionalna politika na ravni EU (Evropski regionalni sklad) (Pogačnik 2005).

2 KOHEZIJSKA POLITIKA

EU je za to, da je postala takšna, kot je danes, potrebovala kar nekaj let, saj se je razvila iz zveze s šestimi državami članicami, do unije s kar osemindvajsetimi članicami. Poglavitna težava po drugi svetovni vojni je bilo vprašanje Nemčije in ustanovitev Federalne nemške republike 1949 (takrat se je namreč ta delila na 4 cone, od tega 1 sovjetska in 3 zahodne). Z načrti, kako obnoviti Nemčijo, pa se nista strinjali Velika Britanija in Francija. Rešitev je bila v Schumannovem načrtu, ki je bil predlog federalistov, idejo zanj pa je dal Jean Monnet. Tako je Evropska skupnost za premog in jeklo (ESPJ) nastala 18. aprila 1951 s podpisom Pariške pogodbe (Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo), na kateri so se podpisniki sporazumeli o temeljih, načelih in politiki skupnosti, pridruževanju čezmorskih držav in ozemelj ter institucij skupnosti. Pogodba je začela veljati 23. junija 1951 in je veljala vse do julija 2002. Ustanovne članice so bile Francija, Belgija, Italija, Luksemburg, Nizozemska in Nemčija (zahodna Nemčija), prvi predsednik pa je bil Jean Monnet, ki je vodil tudi pogajanja za ustanovitev. Tej pa se ni pridružila Velika Britanija, saj je zavračala centralizirano in nadnacionalno ureditev. Z omenjeno pogodbo je nastala tudi visoka oblast ESPJ, nadzoroval pa jo je Svet ministrov. Leta 1957 pa sta skupnosti sledili še EGS in EURATOM (Archer 1994, 73–5; Bebler 2007, 74–8).

Ustanovnih članic ESPJ je bilo šest, a kmalu so se začele pridruževati še druge države. Leta 1973 so se pridružile Danska, Irska in Velika Britanija. 8 let kasneje (1981) jim je sledila Grčija, leta 1986 pa sta članici postali še Španija in Portugalska (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji). Države članice so 7. februarja 1992 podpisale Maastrichtsko pogodbo ali Pogodbo o Evropski uniji, ki je prišla v veljavo 1. novembra 1993 (EUR-Lex 1992). Leta 1995 pa so se EU pridružile Švedska, Finska in Avstrija. Največja širitev pa je sledila leta 2004, ko so se EU pridružile države Srednje in Vzhodne Evrope, ki so bile prej ločene od Zahodne Evrope, to so bile Litva, Latvija, Estonija, Češka, Slovaška, Poljska, Madžarska, Ciper, Malta in seveda Slovenija (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji). Pred to pridružitvijo pa so se vile številne dileme o priključitvi teh desetih postkomunističnih držav, vzhodna razširitev je postala izziv brez primere, tako za EU kot za države kandidatke (Rothacher 1998, 131). Za to priključitev so bile potrebne spremembe na obeh straneh, tako v EU kot v državah kandidatkah. Po pridružitvi se je populacija EU povečala za 74 milijonov na 445 milijonov. Na novo pridružene države so imele precej drugačen gospodarski režim od

ostalnih petnajstih (Monnier 2004, 335) Leta 2007 sta se EU pridružili še Romunija in Bolgarija. Leta 2015 pa se je kot zadnja pridružila še Hrvaška. Tako danes EU šteje 28 držav članic, ki so si različne na veliko področjih (Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji).

2.1 RAZLOGI, CILJI, NAČELA

Znotraj EU se pojavljajo velika ekonomska neskladja. Ta so se s širjenjem EU le še povečevala. Tako so znotraj EU in znotraj držav članic regije, ki se zelo razlikujejo po svojih ekonomskih, socialnih in razvojnih značilnostih in kazalcih. Namen kohezijske politike je zmanjševanje teh razlik med regijami. Cilj vseh dejavnosti znotraj kohezijske politike je izboljšanje razmer znotraj regij s slabšim položajem. Pomembno pa je, da kohezijska politika EU ni nadomestilo za regionalno politiko držav članic samih, temveč njeno dopolnilo. Kohezijska politika je edina izmed politik EU, ki je redistributivna in ne regulativna, saj temelji na ideji, da je del virov namenjen za preporazdelitev (Lajh 2006, 101–2).

Na kratko bi bila lahko opredelitev kohezijske politike naslednja: »Kohezijska politika predstavlja skupek razvojnih aktivnosti, programov in ukrepov države, lokalnih skupnosti in drugih nosilcev organiziranih interesov na regionalni ravni, koordiniranih in sofinanciranih s strani Evropske unije in namenjenih doseganju razvojnih ciljev ob upoštevanju skladnega regionalnega razvoja.« (Mrak, Mrak in Rant 2004, 29).

Kohezijska politika ima 4 glavna načela. Prvo je načelo koncentracije, ki ima tri vidike. Vidik koncentracije sredstev je, da se največ sredstev namenja regijam, ki jih najbolj potrebujejo. Vidik koncentracije truda je, da se sredstva usmerjajo v tiste naložbe, ki so pomembne za rast. Vidik koncentracije porabe pa je, da so sredstva za vsak program dodeljena na začetku programskega obdobja, porabiti pa se morajo v dveh letih po dodelitvi. Drugo načelo je načelo načrtovanja programov, to predpisuje, da se sredstva podeljujejo na podlagi večletnih nacionalnih programov, ki so vnaprej načrtovani, glede na dogovor s komisijo. Tretje je načelo partnerstva, ki določa, da se programi pripravljajo v sodelovanju z organi na evropski (komisija), regionalni in lokalni ravni, ter socialnimi partnerji in organizacijami civilne družbe. Zadnje načelo pa je načelo dodanosti, ki pravi, da sredstva kohezijske politike niso nadomestilo za državna sredstva, marveč le njihov dodatek (Evropska komisija 2016e).

Za obdobje 2014 do 2020 je za kohezijsko politiko določenih enajst tematskih ciljev. Ti so:

- 1. Krepitev raziskav, tehnološkega razvoja in inovacij;*
- 2. Izboljšanje dostopnosti, uporabe in kakovosti informacijskih in komunikacijskih tehnologij;*
- 3. Povečanje konkurenčnosti malih in srednje velikih podjetij;*
- 4. Podpora za prehod na nizko-ogljeno gospodarstvo;*
- 5. Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam ter preprečevanje in obvladovanje tveganj;*
- 6. Ohranjanje in varstvo okolja ter spodbujanje učinkovite rabe virov;*
- 7. Spodbujanje trajnostnega prometa in izboljšanje omrežnih infrastruktur;*
- 8. Spodbujanje trajnostnega in kakovostnega zaposlovanja ter mobilnosti delovne sile;*
- 9. Spodbujanje socialnega vključevanja ter boj proti revščini in kakšni koli diskriminaciji;*
- 10. Naložbe v izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje;*
- 11. Izboljšanje učinkovitosti javne uprave (Evropska komisija 2014a, 5).*

2.2 ZAKONODAJA

Kohezijska politika je opredeljena in ima temelje v evropski in slovenski zakonodaji.

EVROPSKA ZAKONODAJA:

- Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (EUR-Lex 2013e);
- Uredba (EU) št. 1301/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in o posebnih določbah glede cilja "naložbe za rast in delovna mesta" ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1080/2006 (EUR-Lex 2013a);

- Uredba (EU) št. 1304/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006 (EUR-Lex 2013b);
- Uredba (EU) št. 1300/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1084/2006 (EUR-Lex 2013c);
- Uredba (EU) št. 1299/2013 Evropskega parlamenta in Sveta, z dne 17. decembra 2013, o posebnih določbah za podporo cilju "evropsko teritorialno sodelovanje" iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (EUR-Lex 2013f);
- Uredba (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 (EUR-Lex 2013d);
- Smernice o načelih, merilih in okvirnih lestvicah, ki se morajo uporabljati v zvezi s finančnimi popravki, ki jih Komisija izvede v skladu s členom 99 in 100 Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 z dne 11. julija 2006 (EU skladi 2016).

SLOVENSKA ZAKONODAJA:

- Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije (RS) za leti 2014 in 2015 (PIS 2015a),
- Zakon o javnem naročanju (PIS 2015b),
- Uredba o porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020 za cilj naložbe za rast in delovna mesta, 1. Sprememba (PIS 2017),
- Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014–2020 (PIS 2016),
- Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropskega teritorialnega sodelovanja v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020 (PIS 2014).

2.3 KOHEZIJSKA POLITIKA IN PRORAČUN

2.3.1 PRORAČUN EU

EU sprejme letne proračune glede na večletne finančne okvirje, ki so določeni za obdobje sedmih let. Večletni finančni okvirji določijo prioritete za porabo sredstev in omejitve pri le tem za večletno obdobje. Iz teh okvirjev se določajo letni proračuni EU, ki so sprejeti po demokratičnem postopku (European Union 2016).

Proračun EU vedno pripelje do burnih razprav in težkih pogajanj, čeprav ti zneski predstavljajo le zelo majhen delež celotne javne porabe v EU in komaj 1 % BND (Begg 2005, 5).

Financiranje proračuna EU:

1. Tradicionalna lastna sredstva – carinske dajatve, kmetijske dajatve ter prelevmani za sladkor in izogluozo.
2. Lastna sredstva iz naslova DDV – del DDV, ki ga zbirajo države članice.
3. Lastna sredstva iz naslova BND – prispevki držav članic, glede na BND, ki se vsako leto določi v proračunskem postopku.
4. Drugi prihodki in saldo, prenesen iz prejšnjega leta – davki na plače uslužbencev EU, prispevki za določene programe EU iz držav, ki niso članice EU, in denarne kazni, ki jih plačujejo podjetja zaradi kršitve pravil konkurence ali drugih zakonov.
5. Popravni mehanizmi (Evropski parlament 2017).

2.3.2 KOHEZIJA V PRORAČUNU

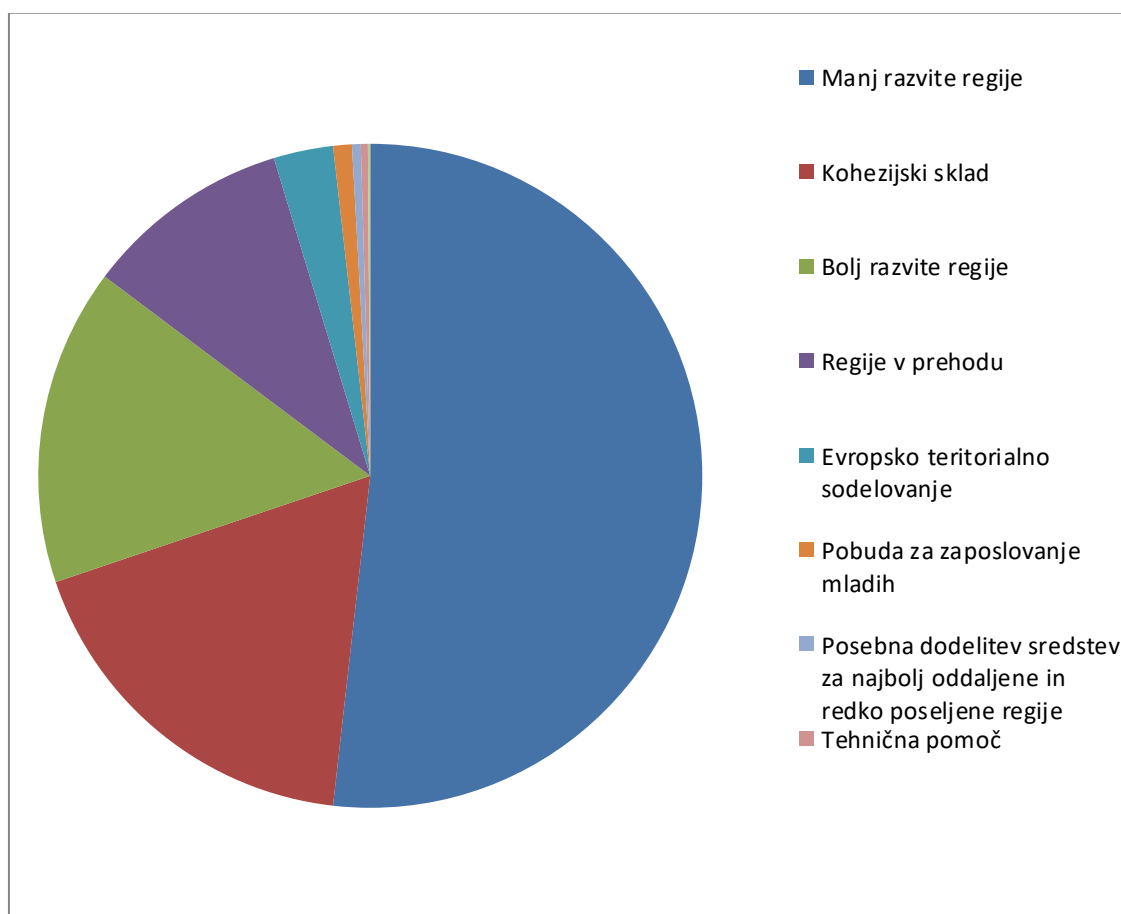
V zadnjem večletnem finančnem okvirju za obdobje 2014–2020 je za kohezijo namenjenih 32,5 % sredstev, ki predstavljajo 351,8 milijarde evrov, od skupno 1.082 milijarde evrov. Teh 351,8 milijarde evrov pa se bo razdelilo na devet delov (Evropska komisija 2014a, 3, 7).

Tabela 2.1: Načrtovana razdelitev sredstev kohezijske politike za obdobje 2014–2020.

Sredstva (milijard evrov)	Področje
182,2	Manj razvite regije
63,4	KS
54,3	Bolj razvite regije
35,4	Regije na prehodu
10,2	Evropsko teritorialno sodelovanje
3,2	Pobuda za zaposlovanje mladih
1,5	Posebna dodelitev sredstev za najbolj oddaljene in redko poseljene regije
1,2	Tehnična pomoč
0,4	Inovativni ukrepi na področju mest

Vir: Evropska komisija (2014a, 7).

Graf 2.1: Načrtovana razdelitev sredstev kohezijske politike za obdobje 2014-2020.

Vir: Evropska komisija (2014a, 7).

2.4 ZGODOVINA IN RAZVOJ

Temelji kohezijske pogodbe so se pojavili že v Rimski pogodbi, leta 1958, s katero sta bila ustanovljena ESS in EKUJUS. Njuni cilji so bila zmanjšanje razlik v posameznih državah članicah EGS. Cilj ESS je bil predvsem izboljšanje mobilnosti znotraj trga dela, cilje EKUJUS pa zagotavljanje pomoči manj razvitim podeželskim regijam (Lajh 2006, 106; Mrak, Mrak in Rant 2004, 30).

Leta 1975 je bil ustanovljen ESRR, čigar cilj je bil uravnavanje neskladij v regijah držav članic. V tem času pa so še vse nadzorovale države članice, ne pa EGS (Mrak, Mrak in Rant 2004, 31). Osnove kohezijske politike so bile postavljene v Enotni evropski listini, leta 1986.

5 temeljnih načel kohezijske politike:

- 1. pomoč naj bo osredotočena na prednostne cilje;*
- 2. vse faze procesa načrtovanja in izvajanja morajo vključevati partnerstvo med relevantnimi nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi javno političnimi igralci in EK;*
- 3. politike strukturnih skladov morajo biti skladne z lokalnimi, regionalnimi, nacionalnimi in drugimi skupnimi politikami ES;*
- 4. upravljanje sredstev mora med drugim temeljiti na večletnem proračunskem načrtovanju, povečani transparentnosti, dodanosti sredstev ter sistematični ex ante in ex post evalvaciji;*
- 5. postopki morajo biti poenostavljeni, potreben je stalen nadzor (monitoring) nad implementacijo, sama implementacija pa mora biti prožna (Lajh 2006, 108).*

V naslednjih letih se je del sredstev, namenjenih za kohezijo, povečeval. Z Maastrichtsko pogodbo (1992) je krepitev ekonomske in socialne kohezije postala eden izmed temeljnih ciljev. Na srečanju Evropskega sveta v Edinburgu se je odločilo, da se sredstva za naslednja leta povečajo na tretjino evropskega proračuna. V Amsterdamski pogodbi (1997) se temeljni cilj iz prejšnje pogodbe le še potrdi. Z Agendo 2000 se je kohezijska politika še malce reformirala (Mrak, Mrak in Rant 2004, 31–3). Tudi Lizbonska pogodba je prinesla nekaj sprememb pri kohezijski politiki, te so sicer večinoma institucionalne in postopkovne narave (Massot 2016, 27). Kohezijska politika se vedno spreminja, spremembe prav tako prinesejo nova programska obdobja.

Tabela 2.2: Prednostni cilji in sredstva politike v obdobjih 2000–2006, 2007–2013 in 2014–2020.

2000–2006		2007–2013		2014–2020	
Cilji	Instrumenti	Cilji	Instrumenti	Cilji	Instrumenti
Kohezijski sklad	Kohezijski sklad	Kohezijski sklad	Kohezijski sklad	Vlaganje v rast in delovna mesta	ESRR ESS Kohezijski sklad
Cilj 1 (Spodbujanje razvoja in strukturnega prilagajanja regij z zaostankov v razvoju)	ESRR ESS EKUJUS FIUR	Konvergenca	ESRR ESS Kohezijski sklad		
Cilj 2 (Spodbujanje gospodarskega in socialnega prestrukturiranja področij s strukturnimi problemi)	ESRR ESS	Regionalna konkurenčnost in zaposlovanje -regionalna raven -državna raven	ESRR ESS		
Cilj 3 (Spodbujanje prilagajanja in modernizacija sistemov izobraževanja, usposabljanja in politik zaposlovanja)	ESS				
Interreg	ESRR	Evropsko ozemeljsko sodelovanje	ESRR	Evropsko ozemeljsko sodelovanje	ESRR
URBAN	ESRR				
EQUAL	ESS				
LEADER+	EKUJS				
Razvoj podeželja in prestrukturiranje ribištva zunaj cilja 1	EKUJS FIUR				

Vir: Lajh (2009, 193), Evropska komisija (2011, 14).

2.5 INSTRUMENTI

Evropski strukturni in investicijski skladi so: ESRR, ESS, KS, EKSRP in FIUR. Glavni instrumenti kohezijske politike pa so dva strukturna sklada in KS. Strukturni skladi so bili naprej štirje: ESRR, ESS, EKUJS in FIUR. Z novo finančno perspektivo leta 2007 se je število strukturnih skladov zmanjšalo na le ESRR in ESS. EKUJS in FIUR pa sta se spremenila in spadata pod drugo politiko. EKUJS se je preimenoval v Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP), FIUR pa v ESPR (Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo). Z novo finančno perspektivo je vseh 5 skladov združenih v skupni strateški okvir Evropski strukturni in investicijski skladi (ESIF), z namenom večje učinkovitosti in sinergije (Lajh 2006, 109; Bučar in drugi 2007, 35; Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje 2016A). Drugi instrumenti kohezijske politike pa so še ali so bili tudi pobude skupnosti, Evropska investicijska banka, Evropski investicijski sklad ter EURATOM (Mulec 2008, 25). Projekti, ki so jih z evropskimi sredstvi sofinancirale občine, so iz ESRR, ESS, KS, EKSRP, zato bom te instrumente bolj podrobno predstavila.

2.5.1 ESRR – EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ

»Cilj ESRR je krepitev gospodarske in socialne kohezije v Evropski uniji z odpravljanjem neravnovesij med regijami,« (Evropska komisija 2016a).

Sklad je bil ustanovljen leta 1975, kar je nekakšen mejnik, ki predstavlja uradni začetek kohezijske politike. Čez leta je bil večkrat reformiran (Mrak, Mrak in Rant 2004, 38). Za obdobje 2007–2013 je bil utemeljen v Uredbi (ES) št. 1080/2006 Evropskega parlamenta (EP) in Sveta z dne 5. julija 2006 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1783/1999 (EUR-Lex 2006a). Za zadnje finančno obdobje pa velja Uredba (EU) št. 1301/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in o posebnih določbah glede cilja "naložbe za rast in delovna mesta" ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1080/2006 (EUR-Lex 2013a). Ključna prednostna področja za naložbe so: inovacije in raziskave, digitalna agenda, podpora za mala in srednje velika podjetja, nizkoogljično gospodarstvo (Evropska komisija 2016a). Namenjen je »dvigu produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva, zato podpira:

- investicije v proizvodnjo,
- investicije v infrastrukturo ter

- ukrepe za razvoj prvobitnega regijskega potenciala, pri čemer financira posebne storitve za podjetja, lokalno infrastrukturo ali tehnološki transfer (Mulec 2008, 30).

2.5.2 ESS – EVROPSKI SOCIALNI SKLAD

»ESS svoje naložbe usmerja v ljudi, pri čemer se osredotoča predvsem na izboljšanje možnosti za zaposlitev in izobraževanje v vsej Evropski uniji. Cilj tega sklada je tudi izboljšati položaj oseb, ki so najbolj izpostavljene tveganju revščine« (Evropska komisija 2016b).

Sklad je bil ustanovljen leta 1958 z Rimsko pogodbo, delovati pa je začel leta 1960 (Mrak, Mrak in Rant 2004, 39). Za finančno obdobje 2007–2013 je bil utemeljen z Uredbo (ES) št. 1081/2006 EP in Sveta z dne 5. julija 2006 o ESS in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1784/1999 (EUR-Lex 2006b). Za zadnje finančno obdobje pa velja Uredba (EU) št. 1304/2013 EP in Sveta z dne 17. decembra 2013 o ESS in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006 (EUR-Lex 2013b). Do sredstev iz ESS so upravičene vse regije v EU. V zadnji finančni perspektivi bo za naložbe v človeški kapital zagotovljenih več kot 80 milijard evrov. Glavni cilji so: spodbujanje zaposlovanja in mobilnost delovne sile; spodbujanje socialne vključenosti in boja proti revščini; naložbe v izobraževanje, spretnosti in znanje ter vse življenjsko učenje; povečanje institucionalnih zmogljivosti in učinkovitosti javne uprave (Evropska komisija 2016b).

2.5.3 KS – KOHEZIJSKI SKLAD

»KS je namenjen državam članicam EU z bruto nacionalnim dohodkom, manjšim od 90 % povprečja EU. Njegov cilj je zmanjševanje ekonomskih in socialnih razlik ter spodbujanje trajnostnega razvoja,« (Evropska komisija 2016c).

Sklad je bil ustanovljen z maastrichtsko pogodbo, leta 1993, z namenom pomoči takrat najmanj razvitim državam članicam, to so bile Grčija, Irska, Španija in Portugalska (Mrak, Mrak in Rant 2004, 43). V novi finančni perspektivi so za sredstva iz sklada upravičene: Portugalska, Ciper, Grčija, Romunija, Bolgarija, Malta, Estonija, Litva, Latvija, Slovenija, Hrvaška, Madžarska, Poljska, Češka in Slovaška. KS podpira projekte na področju prometnega povezovanja in okolja (Evropska komisija 2016c). V prejšnji finančni perspektivi je bil utemeljen z Uredbo Sveta (ES) št. 1084/2006 z dne 11. julija 2006 o ustanovitvi KS in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1164/94 (EUR-Lex 2006c). V novi pa jo je nadomestila Uredba (EU) št. 1300/2013 EP in Sveta z dne 17. decembra 2013 o KS in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1084/2006 (EUR-Lex 2013c).

2.5.4 EKS RP – EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA

EKS RP je s finančnim okvirom 2007–2013 nadomestil EKUJS in podpira evropsko politiko razvoja podeželja. Po novem ta sklad ne spada več med strukturne sklade (Mulec 2008, 40). Za novo finančno perspektivo (2014–2020) je opredeljen v Uredbi (EU) št. 1305/2013 EP in Sveta z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz EKS RP in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005 (EUR-Lex 2013d). EKUJS je bil ustanovljen 1962 (Mrak, Mrak in Rant 2004, 40). Glavni cilji v novem finančnem okviru so: »spodbujanje prenosa znanja ter inovacij na področju kmetijstva in gozdarstva ter na podeželskih območjih; krepitev konkurenčnosti vseh vrst kmetijstva in krepitev sposobnosti preživetja kmetij; spodbujanje organizacije prehranske verige in obvladovanja tveganja v kmetijstvu; obnova, ohranjanje in izboljševanje ekosistemov, odvisnih od kmetijstva in gozdarstva; spodbujanje učinkovite rabe virov in prehoda na nizkoogljično gospodarstvo, odporno proti podnebnim spremembam, na področju kmetijstva, prehrane in gospodarstva; spodbujanje socialne vključenosti, zmanjševanja revščine in gospodarskega razvoja podeželskih območij,« (Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje 2016A).

Pred 1980 je EU sofinancirala že prej določene nacionalne projekte, ki niso imeli nekega širšega vpliva. Po tem pa so bila sredstva kohezijske politike, ob priključitvi Grčije, Španije in Portugalske namenjena najbolj revnim območjem. Takrat se je investiranje v kohezijsko politiko tudi zvišalo. Z Maastrichtsko pogodbo je bil ustanovljen še Kohezijski sklad, ki je vseboval tudi FIUR, zato se je sofinanciranje razširilo tudi na ribištvo. Z Lizbonsko pogodbo kohezijska politika poudarila inovacije. Nova širitev EU s pridružitvijo desetih držav članic je populacijo razširila za 20 %, BDP pa le za 5 %. Širitev je povišala tudi razlike v dohodkih in brezposelnost v EU. S članstvom Romunija in Bolgarije pa je bila koncentracija kohezijskih sredstev v najrevnejših državah najvišja (Evropska komisija 2014c, 179).

Ker kohezijska politika zavzema tako velik del proračuna EU, natančneje 32,5 %, je zelo natančno opredeljeno, kaj so njeni cilji in zakaj se ta denar lahko porabi. Za zadnje obdobje je tako kot že omenjeno določenih enajst tematskih ciljev. Zakonodaja na ravni EU, v kateri je kohezijska politika opredeljena, je bila sprejeta leta 2013. Sicer pa se lahko o kohezijski politiki pogovarjamo že od začetka EGS. V poglavju sem poleg značilnosti politike predstavila tudi instrumente, s katerimi se izvaja. Vsaka država je sama odgovorna za to, ali bo dodeljena sredstva prek omenjenih instrumentov počrpala v celoti ali ne. Tej sposobnosti države, za

črpanje sredstev iz evropskih skladov in njihovo učinkovito porabo, pravimo absorpcijska sposobnost. Kaj to je in kako jo razumemo, v naslednjem podpoglavju.

2.6 ABSORPCIJSKA SPOSOBNOST

Absorpcijska sposobnost je sposobnost držav članic za črpanje iz evropskih skladov, oziroma, sposobnost, da zna država ta sredstva učinkovito porabiti. Za vsako finančno obdobje se države pogajajo in se dogovorijo, kakšen obseg sredstev je predviden za posamično državo članico. Vendar državam vseh teh sredstev ne uspe počrpati. Več, kot jih počrpajo, večja je absorpcijska sposobnost (Finance 2007; Mulec 2008, 147).

Nekateri avtorji predstavljajo 3 vidike absorpcijske sposobnosti:

- Makroekonomska absorpcijska sposobnost je definirana in zmerjena na podlagi BDP (Bruto domači proizvod), izračuna se na osnovi dodeljenih sredstev glede na BDP, v letu 2007-2013 je bil v Sloveniji ta 3,6 % BDP (Horvat 2005, 9; Mulec 2008, 147).
- Finančna absorpcijska sposobnost je sposobnost sofinanciranja programov in projektov, na strani izvajalcev projekta (prejemnikov sredstev) ter tudi na strani države, da je ta zmožna zagotoviti javno financiranje (Horvat 2005, 9; Bučar in drugi 2007, 109).
- Administrativna absorpcijska sposobnost je definirana kot sposobnost in spretnost državnih, regionalnih in lokalnih oblasti, da pripravijo sprejemljive načrte, programe in projekte v določenem časovnem okviru, da se o njih odločijo, da uredijo sodelovanje med glavnimi partnerji, da se spopadejo z veliko količino administrativnega dela in poročanja Komisiji ter da nadzirajo izvajanje in financiranje projektov (Horvat 2005, 9; Mulec 2008, 147).

Nekateri avtorji pa navajajo štiri vidike absorpcijske sposobnosti, med njimi sta tudi Mrak in Wostner (2005, 8–10):

- Realna absorpcijska sposobnost je, da si glede na dani finančni okvir države postavijo realne ocene potreb, zastavljenih ciljev in sprejetih mednarodnih obveznosti ter razpoložljivost faktorjev za identifikacijo, organizacijo in izvedbo.

- Administrativna absorpcijska sposobnost je definirana podobno kot prej, sposobnost tistih, ki projekt prijavljajo, da to storijo kvalitetno, med trajanjem projekta pripravljajo vso zahtevano dokumentacijo. Zajema tudi ustrezno sposobnost tistih, ki to dokumentacijo pregledujejo in potrjujejo. Govorimo o sposobnosti države administracije.
- Finančna absorpcijska sposobnost je, kot že rečeno, sposobnost izvajalcev, da sofinancirajo projekt, kot tudi sposobnost države, da zagotovi javno sofinanciranje na podlagi proračunskih sredstev.
- Programsko-projektna absorpcijska sposobnost je tu navedena posebej, in ne kot del administrativne absorpcijske sposobnosti. Predstavlja sposobnost države, da razpiše programe s prednostnimi nalogami, ki sovpadajo z evropskimi idejami (Mrak in Wostner 2005, 8–10).

Absorpcijska sposobnost je del moje hipoteze in raziskovalnega vprašanja, zato je njena razlaga in interpretacija zelo pomembna za mojo nalogo in končne ugotovitve. Seveda so za črpanje pomembne vse zgoraj našteje sposobnosti, vendar bom v študiji primera pozorna na finančno ter administrativno absorpcijsko sposobnost. Finančna absorpcijska sposobnost občin, da sofinancirajo projekte, je lahko velik del odločitve za prijavo in izvedbo projekta. Administrativna absorpcijska sposobnost uslužbencev občine, da ustvarijo kvalitetne projekte, ki bodo imeli pozitivne posledice ter sposobnost vodenja celotne projekta dokumentacije ter poročanja naprej, pa je tudi pomemben del tega, koliko sredstev je na koncu odobrenih in koliko jih vrnejo iz evropskega proračuna. Sicer je absorpcijsko sposobnost težko ocenjevati, saj nima številskega ali kakšnega drugečnega merila za izračun.

V naslednjem poglavju bom po obdobjih predstavila, iz katerih instrumentov je črpala Slovenija. Za magistrsko nalogo so najpomembnejši ESRR, KS in EKSRP, saj so to skladi, iz katerih so za projekte v obdobju 2007–2013 črpale občine v študiji primera.

3 KOHEZIJSKA POLITIKA IN SLOVENIJA

Kohezijska politika je kot prerazporeditvena politika eden izmed najmočnejših instrumentov za zagotavljanje integrirane EU, vendar pa je njen učinek močno odvisen od nacionalnih in

podnacionalnih implementacijskih naporov. Ker se Slovenija sooča s pomembnimi razvojnimi izzivi, ta sredstva pomenijo dodatno priložnost za hitrejšo rast in doseglo razvojnih ciljev ter krepitev ekonomskega potenciala (Greif 2015, 153).

Za potrebe kohezijske politike je Slovenija tudi razdelila svoja območja po klasifikaciji NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics – Skupna evropska statistična klasifikacija teritorialnih enot) teritorialnih enot, ki jo je vzpostavil Eurostat, z namenom, da zagotovi dosledno razdelitev teritorialnih enot za zagotavljanje zbiranja podatkov in razvoja ter usklajevanja kohezijskih politik na ravni Skupnosti (Ravbar 2009, 340).

Obstaja 5 ravni NUTS klasifikacij: NUTS-0, NUTS-1, NUTS-2, NUTS-3, NUTS-4, NUTS-5, od tega so prve tri regionalne, zadnje dve pa lokalne. Merilo za razdelitev je število prebivalcev. Prva uredba o NUTS je iz leta 2003 (Uredba ES št. 1059/2003), nato je bila leta 2005 zaradi širitve EU sprejeta nova (Uredba ES št. 188/2005), ki je Slovenijo na ravni NUTS 1 in NUTS 2 obravnavala kot celoto. S spremembo z uredbo ES št. 105/2007, se je Slovenija na ravni NUTS 2 razdelila na dve regiji. Nato so bile sprejete še druge spremembe z uredbo ES št. 11/2008, uredbo ES št. 176/2008 in uredbo Komisije (EU) št. 31/2011. Zadnja sprememba z uredbo (ES) št. 31/2013 je tudi v Sloveniji spremenila nekaj manjših stvari znotraj poimenovanja regij in spremembe regij za tri občine (Statistični urad Republike Slovenije 2015).

Slovenija je na ravni NUTS-1 celota, na ravni NUTS-2 se deli na vzhodni in zahodni del, na ravni NUTS-3 pa na 12 statističnih regij (Ravbar 2009, 342).

3.1 OBDOBJE PRED ČLANSTVOM V EU

Črpanje sredstev iz kohezijske politike ni mogoče pred polnopravnim članstvom države v EU, vendar pa ta zagotavlja predpristopno pomoč, ki je namenjena prilagoditvam EU na pravnem, ekonomskem, političnem in institucionalnem področju (Greif 2015, 153–4).

Dandanes se za predpristopno pomoč uporablja instrument IPA, Slovenija pa je začela sodelovati v strukturni politiki EU že leta 1992, ko je začela prejemati pomoč s strani programa PHARE. Finančni memorandum za ta program je bil podpisan septembra 1992. To je bil najpomembnejši instrument za države kandidatke, za katere je bila od leta 2000 naprej to

priprava na črpanje iz strukturnih sredstev. Od leta 2000 je Slovenija črpala še iz dveh drugih programov ISPA in SAPARD (Bučar in drugi 2007, 39 Lajh 2006, 151).

Tabela 3.1: Tabela pridobljenih sredstev Slovenija s strani EU preko predpristopnih instrumentov (v evrih).

Program predpristopne pomoči	Znesek
PHARE (1992–2002)	339.160.710
ISP (2000–2003)	84.500.000
SAPARD (2000–2003)	25.700.000
skupaj	449.360.710

Vir: Mrak, Mrak in Rant (2004, 115).

Program PHARE se je osredotočal na izgradnjo institucij in uveljavljanje pravnega reda EU, ekonomsko in socialno kohezijo ter program čezmejnega sodelovanja. Program SAPARD se je osredotočal na razvoj podeželja, ISPA pa na promet in okolje (Mrak, Mrak in Rant 2004, 136).

Sposobnost sofinanciranja ni edini razlog za dobro absorpcijo, saj morajo biti izpolnjeni tudi nekateri notranji pogoji na nacionalni ravni. Regije kot ustavni subjekti v Sloveniji pred začetkom priključevanja niso obstajale. Zato je Slovenija v integracijskem procesu sprejela določene spremembe. Leta 1999 je sprejela Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR), ki je pomenil implementacijo načel EU ter je postavil osnovni okvir za izvajanje regionalne politike. Institucionalni okvir je Slovenijo razdelil na 12 statističnih regij z razvojnimi agencijami (Greif 2015, 155–6).

3.2 PRVO OBDOBJE 2004-2006

Leta 2004 je Slovenija vstopila v EU in začela s črpanjem iz strukturnih skladov in ostalih EU skladov. Osnova za črpanje sredstev je bil Enotni programski dokument (EPD), ki ga je morala po predložitvi potrditi tudi Komisija. Pripravila ga je takratna Služba vlade za strukturne politike in regionalni razvoj. Prednostne naloge za Slovenijo za to obdobje so bile: spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti; znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje; prestrukturiranje kmetijstva, gozdarstva in ribištva (Bučar in drugi 2007, 40–1).

Za to obdobje je bila cela Slovenija obravnavana kot ena NUTS 2 regija.

Tabela 3.2: Strukturna pomoč Sloveniji (v milijonih evrov).

Skladi	2004–2006
Strukturni skladi	267,6
Cilj 1	237,51
Cilj 2	-
Cilj 3	-
INTERREG	23,65
EQUAL	6,44
KS	188,71
Skupaj	456,31

Vir: Ferenčak (2008, 17).

Končno poročilo programa EPD navaja, da je bila absorpcija sredstev namenjenih za Slovenijo 87,80 % (Greif 2015, 158).

3.3 DRUGO OBDOBJE 2007-2013

Finančno obdobje 2007–2013 je tudi obdobje, ki ga bom analizirala v študiji primera. V tem obdobju je bilo za kohezijsko politiko EU namenjenih okoli 308 milijard evrov. Teh 308 milijard evrov se je delilo na tri dele glede na 3 glavne cilje: konvergenco, regionalno konkurenčnost in zaposlovanje, evropsko teritorialno zaposlovanje. (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016A; Čeh 2016).

Slovenija je v tem obdobju, prav tako kot v prejšnjem upravičena do strukturnih sredstev iz Cilja 1, ki predstavlja 57 % vseh strukturnih sredstev, do katerih so upravičene regije na ravni NUTS II, ki imajo BDP na prebivalca manjši kot 75 % povprečja EU. Slovenija je od tega finančnega obdobja naprej razdeljena v 2 NUTS II regiji: vzhodno in zahodno. Do Cilja 2 so upravičene ostale regije, ki niso upravičene do Cilja 1, do Cilja 3 pa so upravičene regije glede na zemljepisno lego (Bučar in drugi 2007 36).

Tabela 3.3: Razdelitev kohezijskih sredstev po ciljih na ravni EU (v milijardah evrov, na dan 04. 08. 2006)

KONVERGENCA:	81,54 % vseh kohezijskih sredstev		251,163 mrd€
	a) najmanj razvite regije	70,51 %	177,083 mrd €
	b) kohezijske države	23,22 %	58,308 mrd €
	c) statistično prizadete regije	4,99 %	12,521 mrd €
	d) države s prehodno pomočjo iz Kohezijskega sklada	1,29 %	3,25 mrd €
REGIONALNA KONKURENČNOST IN ZAPOSLOVANJE:	15,95 % vseh kohezijskih sredstev		49,128 mrd €
	a) regije nad 75 % BDP/prebivalca EU25	78,86 %	38,742 mrd €
	b) regijam sedanjega Cilja 1, ki so zaradi svoje rasti presegle mejo 75 % povprečne razvitosti EU15	b) in c) skupaj 21,14 %	10,385 mrd
	c) Ciper		
EVROPSKO TERITORIALNO SODELOVANJE:	2,52 % vseh kohezijskih sredstev		7,75 mrd €
	a) čezmejno sodelovanje	73,86 %	5,576 mrd €
	b) transnacionalno sodelovanje	20,95 %	1,582 mrd €
	c) medregionalno sodelovanje	5,19 %	392 mio €

Vir: Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2016A).

Vseh sredstev za Slovenijo je bilo okoli 4,1 milijarde evrov (natančno 4.101.048.636 EUR), s katerimi so sofinancirali več kot 5000 projektov. To je bil za Slovenijo zelo dober pogajalski rezultat, saj si je izpogajala »šesto najvišjo intenzivnost pomoči na prebivalca«, (Wostner 2008, 2). Od tega je bilo do konca leta 2015 na Komisijo poslanih za 3.982.934.777 evrov zahtevkov za povračilo, to predstavlja 97,12 % razpoložljivih sredstev (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 12, Čeh 2016).

V obdobju 2007–2013 je Slovenija izvajala aktivnosti v okviru treh operativnih programov (OP): 1. Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov (OP RR), 2. Operativni program razvoja človeških virov (OP RČV) in 3. Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture (OP ROPI) (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2015, 5). OP so nastali na podlagi Nacionalnega strateškega okvira, ki je opredelil strategijo države za doseganje konvergence. Ti programi opredeljujejo, za kaj bodo države porabile evropska sredstva, in so podlaga za javne razpise, programe in projekte (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 6).

Tabela 3.4: Podatki o črpanju evropskih sredstev po posameznih operativnih programih in skupaj za obdobje od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2015

Operativni program	Pravice porabe	Izplačila iz proračuna	% glede na pravice porabe* ¹	certificirani zahtevki za povračilo posredovani na Evropsko komisijo	% glede na pravice porabe* ²
OP RR	1.783.285.419	1.895.336.329	106,28 %	1.752.752.301	98,29 %
OP RČV	755.699.370	761.305.299	100,74 %	723.703.695	95,77 %
OP ROPI	1.562.063.847	1.655.885.515	106,01 %	1.506.478.782	96,44 %
Vsi OP-ji	4.101.048.636	4.312.527.143	105,16 %	3.982.934.777	97,12 %

Vir: Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2016B, 12).

Iz tabele 3.4 je razvidno, da je bila Slovenija pri črpanju uspešna, saj je počrpala 97 % sredstev, ki ji jih je bilo dodeljeno. Razlika med izplačili iz proračuna in certificiranimi zahtevki za povračilo, ki so bila posredovana na Evropsko komisijo, je 329.592.366 evrov. To je 10 % več, kot je Slovenija počrpala v prejšnjem obdobju, ko je prvič kot država članica črpala sredstva kohezijske politike, torej je očitno, da se je črpanje izboljšalo.

¹ Delež izplačil iz proračuna, glede na višino pravice porabe.

² Delež certificiranih zahtevkov za povračilo, posredovanih na Evropsko komisijo, glede na višino pravice porabe.

3.3.1 OPERATIVNI PROGRAMI

OP RR - Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov

Cilj OP RR je bil »inovativna, dinamična in odprta Slovenija, z razvitimi regijami in konkurenčnim, na znanju temelječem, gospodarstvom« (Služba Vlade Republike Slovenije z razvojem in Evropsko kohezijsko politiko 2017D). OP je bil s strani komisije potrjen leta 2007, ter nato še spremenjen leta 2011 in leta 2013. Financira se iz ESRR (Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017d).

OP RR je bil usmerjen v povečevanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, konkretno je s tem mišljeno spodbujanje podjetništva, inovativnosti in tehnološkega razvoja. Dejavnosti, ki so bile financirane, so bile določene na osnovi odličnosti ter na osnovi regionalne iniciative in usmeritve k zmanjševanju regionalnih razlik (Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017d).

Upravičenci OP RR so lahko:

- občine,
- javne agencije, javni skladi in javni zavodi,
- ministrstva in vladne službe,
- gospodarske družbe in samostojni podjetniki (mikro, mala in srednje velika podjetja),
- gospodarska združenja in zbornice,
- zavodi, ustanove, društva in druge oblike nevladnih organizacij,
- visokošolske in druge izobraževalne ustanove,
- raziskovalne organizacije, povezane s podjetji in drugimi subjekti inovacijskega okolja v raziskovalne centre odličnosti ter druge oblike povezav (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 9).

Tabela 3.5: Stanje OP RR na dan 31. 12. 2015 po razvojnih prioritetah.

OP RR – Razvojna prioriteta	(a) Pravice porabe ³	(b) Izplačila iz proračuna ⁴	(b)/(a)	(c) Registrirani zahtevki za povračilo ⁵	(c)/(a)	(d) Certificirani zahtevki za povračilo ⁶	(d)/(a)
1. konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost	613.125.895	654.353.352	107 %	602.373.192	98 %	597.854.361,89	98 %
2. Gospodarstvo – razvojna infrastruktura	269.451.040	306.853.134	114 %	276.454.309	103 %	268.228.632,89	100 %
3. Povezovanje naravnih in kulturnih potencialov	253.235.116	248.303.339	98 %	229.889.708	91 %	226.087.729,47	89 %
4. Razvoj regij	619.442.634	662.255.835	107 %	643.555.893	104 %	641.534.746,54	104 %
5. Tehnična pomoč	28.003.734	23.840.669	85 %	19.046.560	68 %	19.046.825	68 %
Skupaj	1.783.285.419	1.895.336.329	106 %	1.771.319.661	99 %	1.752.752.300	98 %

Vir: Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2016B, 14).

³ »Razpoložljiva sredstva evropske kohezijske politike za celotno obdobje 2007-2013 iz naslova cilja Konvergenca (EU del)« (Služba Vlade RS za razvoj in Evropsko kohezijsko politiko 2016B, 3).

⁴ »Predfinanciranje, tako imenovan sistem zalaganja kohezijskih sredstev iz proračuna RS, ker pomeni, da se izplačila iz proračuna RS upravičencem vršijo v skladu s slovensko zakonodajo (30-dnevni plačilni rok) ter se povračila v državni proračun izvršujejo naknadno in neposredno na plačila ne vplivajo« (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 3).

⁵ »Posredovani zahtevki za povračilo na /ministrstvo za finance/« (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 3).

⁶ »Certificirani zahtevki za povračilo posredovani na Evropsko komisijo« (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 3).

V okviru OP RR je bilo opredeljenih 5 razvojnih prioritet, glede na, katere so bila razdeljena tudi sredstva: konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost, gospodarstvo – razvojna infrastruktura, povezovanje naravnih in kulturnih potencialov, razvoj regij ter tehnična pomoč. Največ denarja je bilo namenjeno (skoraj enaka vsota) prioritetama konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost ter razvoj regij. V okviru OP RR je bilo s pomočjo EU sredstev izvedenih preko 2600 projektov. Kot vidimo v razpredelnici 3.5, sredstva pri vseh prioritetah niso bila porazdeljena enako, nekatera so presegla pravice porabe, nekatera pa niso dosegla 100 %. Država pa ima ob posredovanju končnega poročila o OP možnost fleksibilnosti prenosa 10 % sredstev med posameznimi prioritetami OP (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 14). Kot je razvidno iz tabele 3.5, je država to uporabila, saj je delež certificiranih zahtevkov za povračilo razvojne prioritete razvoj regij večji, kot 100 %. Najmanjši delež certificiranih (68 %) izdatkov pa je za povračilo tehnične pomoči. Vzroki zmanjševanje sredstev od izplačil sredstev iz proračuna RS, preko registriranih zahtevkov za povračilo, do certificiranih zahtevkov za povračilo so neupravičeni izdatki, finančne korekcije, razkorak med izplačili iz državnega proračuna in predložitvenimi zahtevki za povračilo EU sredstev in ostale ugotovljene nepravilnosti. Te razlike med izplačili iz proračuna RS in povračili iz EU proračuna se pojavljajo v vseh OP, pri vseh razvojnih prioritetah.

OP ROPI – Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture

OP ROPI je bil s strani Komisije potrjen leta 2007, nato pa spremenjen leta 2011, s čimer je bil del sredstev prenesen na OP RR, 2013 in leta 2015 (Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017e).

Upravičenci OP ROPI so bile občine, Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Direkcija za vodenje investicij v javno železniško infrastrukturo, DARS in Direkcija RS za ceste, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor ter Direktorat za pomorstvo. Financiran je iz KS in ESRR. Vsebina in cilj OP je bil četrti navedeni cilj Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja: »zagotoviti infrastrukturo na področju okolja in prometa, kar je povezano tako s spodbujanjem gospodarskega razvoja in ustvarjanjem delovnih mest, kakor tudi s spodbujanjem trajnostnega razvoja in zagotavljanjem visoke kvalitete življenja za prebivalce RS« (EU skladi 2015a).

Na osnovi cilja posameznega OP so bile opredeljene tudi strategije posameznih področij: prometnega področja, področja varstva okolja in področja trajnostne rabe energije. Cilj strategija prometnega dela programa je: »podpreti in razviti različne možnosti mobilnosti

prebivalstva in oskrbe gospodarstva s poudarkom na trajnostni mobilnosti, in sicer s povečanjem zanesljivosti prometnega sistema, povečanjem ekonomske učinkovitosti, povečanjem prometne varnosti, z nadaljnjim razvojem novih načinov prevoza ter z osveščanjem in vzgojo uporabnikov prevoznih sredstev« (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2008a, 54). Cilja strategije področja varstva okolja je: »z izgradnjo in upravljanjem okoljske infrastrukture zagotoviti pogoje za trajnostni razvoj in kakovostno življenjsko okolje« (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2008a, 79). Cilja strategije področja trajnostne rabe energije pa je: »z učinkovito rabo energije in s proizvodnjo energije iz obnovljivih virov zagotoviti zanesljivost oskrbe z energijo, s tem pa podpreti gospodarski razvoj in zmanjšati negativne vplive na okolje« (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2008a, 95).

Tabela 3.6: Stanje OP ROPI na dan 31. 12. 2015 po razvojnih prioritetah.

OP ROPI – Razvojna prioriteta	(a) Pravice porabe	(b) Izplačila iz proračuna	(b)/(a)	(c) Registrirani zahtevki za povračilo	(c)/(a)	(d) Certificirani zahtevki za povračilo	(d)/(a)
1. Železniška infrastruktura	434.567.581	423.355.924	97 %	404.575.005	93 %	404.575.009	93 %
2. Cestna in pomorska infrastruktura	205.930.911	222.149.581	108 %	217.629.816	106 %	215.913.272	105 %
3. Prometna infrastruktura	150.493.989	151.396.982	101 %	147.409.041	98 %	114.638.520,74	96 %
4. Ravnanje s komunalnimi odpadki	105.568.426	120.183.806	114 %	117.451.799	111 %	117.268.876	111 %
5. Varstvo okolja	462.923.166	543.220.388	117 %	457.826.024	99 %	442.515.287	96 %
6. Trajnostna raba energija	469.886.553	162.416.185	96 %	158.784.730	93 %	159.544.396	94 %
7. Tehnična pomoč	32.693.221	33.162.650	101 %	22.036.176	67 %	22.037.502	67 %
Skupaj	1.562.063.847	1.655.885.515	106 %	1.525.712.593	98 %	1.506.478.781	96 %

Vir: Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2016B, 16).

OP ROPI je bil razdeljen na sedem razvojnih prioritet, in sicer: železniško infrastrukturo, cestno in pomorsko infrastrukturo, prometno infrastrukturo, ravnanje s komunalnimi odpadki, varstvo okolja, trajnostno rabo energije ter tehnično pomoč. Po podatkih Službe vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) je »Izvajanje OP ROPI zaznamovala počasna dinamika implementacije v prvih letih izvajanja« (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 17). V prvih 7 letih do konca leta 2013 je počrpala le 39,5 % pravic porabe, nato pa v naslednjih 24 mesecih še 66,5 %. Tako kot za OP RR tudi tu velja možnost fleksibilnosti prenosa 10 % sredstev (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 17–8). Kot razberemo, se je tudi v tem OP izkoristila, saj je bilo za razvojno prioriteto ravnanje s komunalnimi odpadki certificiranih zahtevkov za povračilo kar 111 %, glede na pravice porabe. Prav tako kot tudi v OP RR so tudi v OP ROPI vidne razlike med izplačili iz proračuna RS in certificiranimi zahtevki za povračilo. Razlogi so prav tako neupravičeni izdatki, finančne korekcije, razkorak med izplačili iz državnega proračuna in predložitvenimi zahtevki za povračilo EU sredstev in ostale ugotovljene nepravilnosti.

OP RČV - Operativni program razvoja človeških virov

OP RČV je bil prav tako kot ostala dva s strani Komisije potrjen leta 2007. Edina sprememba programa je bila potrjena leta 2016. Ima 262 potrjenih instrumentov (od tega 110 javnih razpisov in 152 neposredno potrjenih operacij) in 2881 operacij (Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017f).

Upravičenci so bili posamezniki, zasebni sektor - podjetja, s posebnim poudarkom na malih in srednjih podjetjih, javni zavodi in agencije. Financira se iz ESS. Cilj OP RČV je bil: »vlagati v ljudi, katerih človeški kapital bo zagotavljal večjo stopnjo inovativnosti, zaposljivosti in gospodarske rasti, kar je tudi najboljši način za večjo zaposlenost, socialno vključenost, zmanjšanje regionalnih razlik in visok življenjski standard« (EU skladi 2015b).

Specifični cilji tega OP so bili: spodbujanje podjetništva, inovativnosti in tehnološkega razvoja; izboljšanje sistema izobraževanja in usposabljanja ter raziskovalno-razvojne dejavnosti; izboljšanje fleksibilnost trga dela z ustvarjanjem delovnih mest ter spodbujanjem socialne vključenosti; zagotavljanje razmer za rast z zagotavljanjem trajnostne mobilnosti, izboljšanje kakovosti okolja in ustrezne infrastrukture ter skladen razvoj regij (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2008b, 57).

Tabela 3.7: Stanje OP RČV na dan 31. 12. 2015 po razvojnih prioritetah.

OP RČV – Razvojna prioriteta	(a) Pravice porabe	(b) Izplačila iz proračuna	(b)/(a)	(c) Registrirani zahtevki za povračilo	(c)/(a)	(d) Certificirani zahtevki za povračilo	(d)/(a)
1. Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti	252.114.965	243.365.192	97 %	235.829.409	94 %	236.580.960	94 %
2. Spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih	140.018.678	147.426.751	105 %	144.564.214	103 %	144.325.255	103 %
3. Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja	164.661.965	170.294.004	103 %	165.357.249	100 %	164.020.742	100 %
4. enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti	73.848.517	73.956.795	100 %	64.948.296	84 %	62.136.168	84 %
5. Institucionalna in administrativna usposobljenost	95.051.506	99.122.545	102 %	95.890.423	99 %	94.744.632	98 %
6. Tehnična pomoč	28.003.739	27.140.012	97 %	21.874.108	78 %	21.876.744	78 %
Skupaj	755.699.370	761.305.299	101 %	725.463.699	96 %	723.703.694,89	96 %

Vir: Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2016B, 19).

OP RČV vsebuje šest razvojnih prioritet: spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti, spodbujanje zaposljivosti iskalcev dela in neaktivnih, razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja, enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti, institucionalno in administrativno usposobljenost ter tehnično pomoč. V okviru OP RČV je bilo v Informacijski sistem za spremljanje, poročanje in izvajanje OP vnesenih okoli 2800 projektov, nekaj od teh se je tudi ukinilo. V okviru tega OP je bilo sofinanciranih veliko pomembnih projektov za celo Slovenijo med drugim – pravosodje, e-zdravje, e-uprava in tako dalje. Prav tako kot pri ostalih dveh OP tudi pri RČV velja možnost fleksibilnosti prenosa 10 % sredstev, ki pa se je očitno v tem OP uporabila le minimalno, saj je samo ena razvojna prioriteta, ki ima več kot 100 % certificiranih zahtevkov za povračilo, in to le za 3 % (Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 21). Tudi pri OP RČV so, kot pri obeh ostalih OP, vidne razlike med izplačili iz proračuna RS in certificiranimi zahtevki za povračilo. Razlogi za to so, kot že zapisano, prav tako enaki.

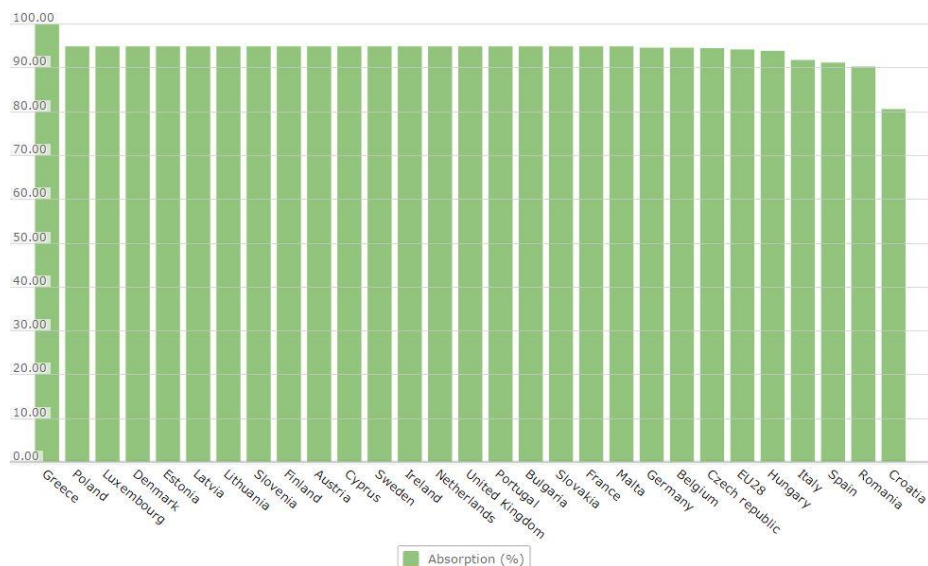
USPEŠNOST ČRPANJA SREDSTEV

Pravic porabe je vedno manj kot izplačil iz proračuna, saj je »Organ upravljanja je na podlagi sklepa Vlade RS z dne 11. 10. 2012 izvedel ukrep t. i. dodatnih pravic porabe, s katerimi je dodelil več sredstev, kot je razpoložljivih pravic porabe po veljavnem operativnem programu, in sicer z namenom, da bodo tudi v primeru, nerealizacije ali odpovedi kakšnega projekta še vedno lahko EU sredstva črpana 100 %« (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 4). Zato so podatki v o dodelitvah in izplačilih iz proračuna višji, kot je bilo namenjenih sredstev za Slovenijo. Registrirani zahtevki za povračilo so očitno nižji, kot so izplačila iz proračuna, še nižji pa so certificirani zahtevki za povračilo. Predvidevam, da so številke nižje zaradi neustrezne dokumentacije ali zavrnitve nekaterih projektov.

Po podatkih SVRK je bilo do 30. 9. 2015 dodeljenih 4.419.565,404 evrov sredstev. Ta sredstva so bila dodeljena preko javnih razpisov ali povabil in preko neposredno potrjenih operacij. Od tega je bilo za 4.312.821.830 evrov podpisanih pogodb o sofinanciranju, s katerimi so se upravičencem dodelila sredstva. Po tem so upravičenci lahko začeli z aktivnostmi in izvajanjem, nastali izdatki pa so se povrnili iz državnega proračuna. Teh je bilo za 3.816.911.447 evrov, povračila iz proračuna EU pa so nižja in znašajo 3.446.440.186 evrov (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2015, 7).

Sredstva iz proračuna naj bi bila izplačana tudi še v letu 2016, vendar podatki o tem niso dostopni. Zahtevke za povračilo stroškov je Slovenija lahko zahtevala najkasneje do junija 2016. Slovenija je lahko najprej dobila le do 95 % povrnjenih stroškov, ostalih 5 % bo lahko predvidoma prejela šele leta 2018, ko bo dobila poročilo o izvajanju vseh OP s strani Komisije. Sicer pa je bila Slovenija ob koncu leta 2015 četrta na lestvici držav članic glede na povrnjena sredstva iz EU (Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016B, 5–6). Po najnovejših podatkih je Slovenija sedma na lestvici držav članic glede na izplačana sredstva s strani komisije, s 95 % izplačil vseh sredstev namenjenih za Slovenijo.

Graf 3.1: Izplačana sredstva državam članicam s strani EU za obdobje 2007–2013, na dan 5. 4. 2017.

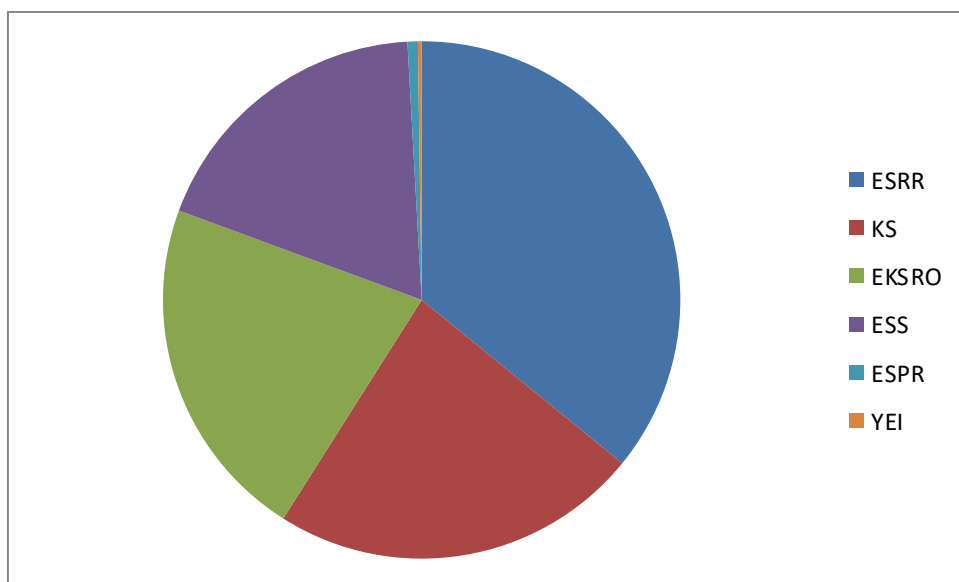
Vir: Evropska komisija (2017).

Sloveniji je bilo po podatkih Evropske komisije izplačano že 95 % sredstev, ki so ji bila namenjena, prav tako kakor osemnajstim drugim državam članicam. 9 držav članic pa do sedaj ni doseglo 95 % (Evropska komisija 2017). 27. marca 2017 so imeli nadzorni odbori vseh treh OP seje, na katerih so potrdili končna poročila o izvajanju OP. Ta poročila je Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 31. marca 2017 poslala Komisiji v Bruselj. Na podlagi teh poročil bo Komisija leta 2018 Sloveniji izplačala še preostalih 5 % sredstev, ki ji pripadajo iz finančnega obdobja 2007–2013 (Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. 2017a, Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017b, Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2017c).

3.4 TRETJE OBDOBJE 2014-2020

Proračun Evropskih strukturnih in investicijskih skladov za obdobje 2014–2020 znaša 454 milijard evrov, od tega je bilo Sloveniji dodeljenih 3,87 milijarde evrov (vrednost na dan 2. 12. 2013) (Consilium 2015). Slovenija pa bo iz državnega proračuna prispevala še 1,02 milijarde evrov. Slovenija je skupaj z 19 drugimi članicami v tem obdobju upravičena tudi do sredstev (9 milijonov) iz YEI (*Youth Employment Initiative* – Pobuda za zaposlovanje mladih). Teh 3,87 milijarde evrov pa je razdeljeno po skladih: 1,39 milijarde evrov ESRR, 895 milijonov evrov KS, 717 milijonov evrov ESS, 838 milijonov evrov EKSRO, 25 milijonov evrov ESRR in 9 milijonov evrov YEI (Evropska komisija 2016f, 1).

Graf 3.2: Proračun iz Evropskih strukturnih in investicijskih skladov za Slovenijo za obdobje 2014–2020.

Vir: Evropska komisija (2016f, 1).

Za kohezijsko politiko sredstva za Slovenijo znašajo okoli 3,07 milijarde evrov. Te se razdelijo na: 1,26 milijarde evrov za manj razvito regijo vzhodne Slovenije, 847,3 milijona evrov za bolj razvito regijo zahodne Slovenije, 895,4 milijonov evrov sredstev iz KS, 64 milijonov evrov za evropsko teritorialno sodelovanje in 9,2 milijona evrov za YEI (Evropska komisija 2014b, 1).

Partnerski sporazum med Slovenijo in Komisijo je bil potrjen oktobra 2014 in predstavlja sporazum med obema glede izvajanja črpanja evropskih in strukturnih skladov v obdobju do leta 2020. To je dokument, ki mora vsebovati jasne utemeljitve izbranih strateških prioritet v

državi, ob upoštevanju spodbujanja sodelovanja in koordinacije med različnimi deležniki. Pripravljen mora biti na transparentno, tako da so dane zaveze tako Evropski komisiji kot vključenim deležnikom. Slovenija v novem finančnem obdobju upravlja samo en OP za cilj »naložbe za rast in delovna mesta« (EU skladi 2014). Do sprememb pa je prišlo tudi na področju prednostnih naložb. Te so se z naložb za podporo infrastrukturnim projektom preusmerile v naložbe v inovacije in podjetništvo (Evropska komisija 2014b, 1–2).

V tem poglavju sem predstavila črpanje strukturnih skladov s strani Slovenije v različnih finančnih obdobjih. V finančnem obdobju 2007–2013, ki ga bom raziskovala v študiji primera, je bila po končnih podatkih zelo uspešna. Evropska sredstva so lahko črpali različni upravičenci, ene izmed njih so bile tudi občine. Občine so bile upravičenke OP RR in OP ROPI. Za občine so bile primerne predvsem razvojne prioritete: razvoj regij, prometna infrastruktura, ravnanje s komunalnimi odpadki ter trajnostna raba energije. V nadaljevanju magistrske naloge bom v študiji primera predstavila črpanje treh izbranih občin.

4 ŠTUDIJA PRIMERA

S študijo primera sem želela preveriti, kakšno je črpanje s strani slovenskih občin, ki so si podobne, ter so na enakem geografskem področju. Zanima me, ali obstajajo kakšne razlike in podobnosti med črpanjem, kakšne so ter zakaj obstajajo. Izbrala sem si tri občine iz zasavske regije, iz katere prihajam tudi sama, zato mi je stanje v tej regiji najbližje. Občine so si v nekaterih značilnostih podobne, v nekaterih pa se razlikujejo, tako je tudi z značilnostmi črpanja. Študija primera vsebuje primerjavo podatkov črpanja evropskih sredstev s strani treh zasavskih občin Zagorja ob Savi, Trbovelj in Hrastnika.

Tri občine so del vzhodno slovenske kohezijske regije NUTS 2 in sestavljajo Zasavsko statistično regijo NUTS 3. Zasavska statistična regija je najmanjša izmed vseh 12 statističnih regij v Sloveniji, tako po površini kot po številu prebivalstva. Kar pa ne drži pri gostoti poseljenosti, kjer zaostaja le za osrednjeslovensko regijo. Dejavniki glede prebivalstva niso ravno spodbujajoči, saj je stopnja rasti prebivalstva v letu 2012 znašala -9,7 % (leta 2011 pa je bila -6,7 %), kar je posledica odseljevanja. Prav tako pa ni spodbujajoče to, da se je število brezposelnih oseb v letu 2012 povečalo za 1,4 % s 13,3 % v letu 2011 na 14,7 %), tako je zasavska regija druga po stopnji brezposelnosti za prekmursko regijo (Statistični urad Republike Slovenije 2013, 16, 48; Statistični urad Republike Slovenije 2014, 14,48).

Leta 2013 je bila sicer Občina Litija s spremembo uredbe o statistični klasifikaciji teritorialnih enot NUTS prestavljena iz osrednjeslovenske v zasavsko statistično regijo. Toda ker to nima vpliva na preteklo črpanje evropskih sredstev, ni vključena v študijo primera (Regionalni center za razvoj 2015, 6).

Kot že rečeno, je študija primera statistična regija Zasavje, ki jo sestavljajo tri občine Zagorje, Trbovlje in Hrastnik. Občine so si med sabo precej podobne in imajo skupno zgodovino. Podobne so si tudi drugače, občini Trbovlje in Hrastnik sta si podobni po velikosti (58 in 59 km²), medtem ko je občina Zagorje ob Savi večja s 147 km². Po podatkih iz leta 2013 sta si Zagorje in Trbovlje podobna po številu prebivalcev (16.705 in 16.461), Hrastnik pa ima približno 6000 prebivalcev manj (9.350) (Statistični urad Republike Slovenije 2016).

Regija je bila v preteklosti poznana po industriji in rudarstvu, kar pa se je v zadnjih desetletjih spremenilo. Spada med območja z visokim deležem brezposelnosti, nizko gospodarsko razvitostjo in pokrajinsko degradacijskimi procesi. Vse to je posebej zaznamovalo še zapiranje rudnikov in z njim povezanih industrij. To je povzročilo še višjo stopnjo brezposelnosti. Tako je bilo treba storiti korak naprej. Občine so začele s procesi za prestrukturiranje regije. To prestrukturiranje regije spremljajo tudi nekatere težave, ki se pojavljajo predvsem zaradi prejšnje industrijske strukture, demografske slike in onesnaženostjo okolja. Od leta 2001 do leta 2006 si je Zasavje za razvojno prestrukturiranje regije zagotovilo tudi posebna sredstva s strani EU in državne pomoči (Regionalni center za razvoj 2007, 7–8; Regionalni center za razvoj 2015, 6).

Zasavske občine so se v želji po spremembah in izboljšanju položaja začele povezovati. Tako so leta 1995 župani vseh treh občin, ter župana občin Litija in Radeče podpisali Memorandum o regionalnem sodelovanju pri razvojnih aktivnostih Zasavja, le to pa je bilo še isto leto vključeno v program tehnične pomoči EU Phare. Leto kasneje pa so župani podpisali pogodbo o ustanovitvi Regionalni center za razvoj (RCR) Zasavje. Ta je razvijal programske razvojne dokumente regije: Zasavje 2000+, Regionalni razvojni program za Zasavje 2001–2006, Regionalni razvojni program za Zasavje 2007–2013, Regionalni razvojni program za Zasavje 2014–2020. Ker pa je RCR v večinski zasebni lasti po novi zakonodajni (Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2)), ne sme več opravljati splošnih razvojnih nalog na regionalni ravni v javnem interesu, oziroma je lahko te opravljala le do 28. 7. 2016. Razvojna agencija mora biti po tretjem odstavku 20. člena Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja v večinski javni lasti. Zato so Občine Zagorje ob Savi, Hrastnik in Trbovlje ustanovile novo Regionalno razvojno agencijo (RRA), ki opravlja naloge RCR-a. RRA je v 100 % javni lasti (Švagan 2015, 1–3).

ŠTEVILO BREZPOSELNIH OSEB

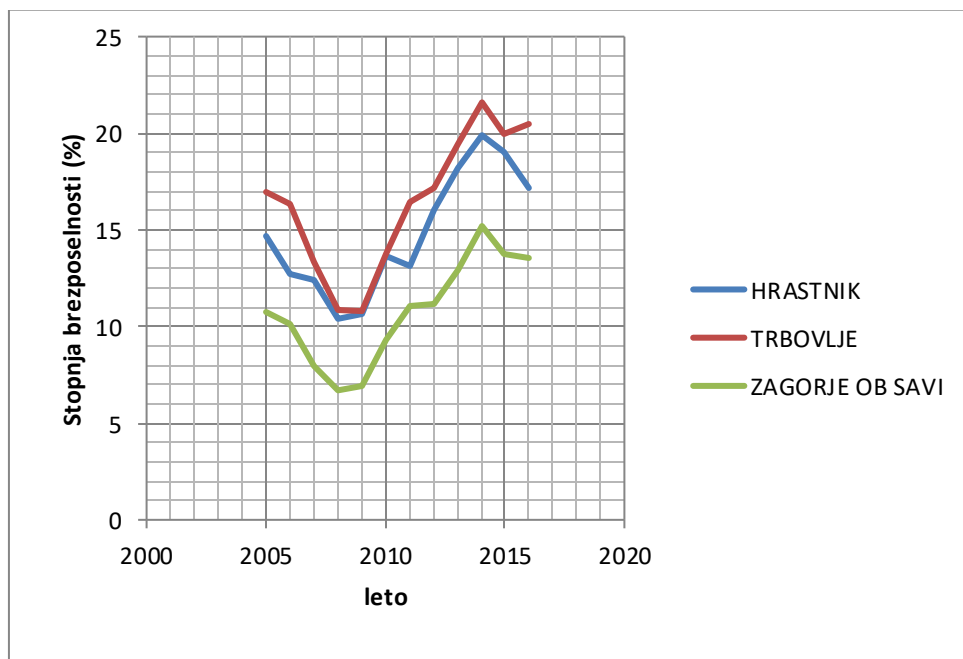
Tabela 4.1: Registrirane brezposelne osebe.

leto	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hrastnik	679	581	572	483	504	602	556	683	756	826	772	693
Trbovlje	1359	1292	1051	860	846	1056	1232	1273	1405	1558	1444	1457
Zagorje ob Savi	833	780	617	526	545	721	853	877	999	1164	1061	1018

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2016).

Število brezposelnih oseb v občinah je različno in med leti niha. Podatki so za mesec januar za vsako leto (Statistični urad Republike Slovenije 2016).

Graf 4.1: Stopnja brezposelnosti (%).

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2016).

Stopnja brezposelnosti je v vseh treh občinah od leta 2005 do leta 2008 padala, nato pa prav tako v vseh treh od leta 2008 do leta 2014 naraščala, zadnji dve leti pa pada. Najnižja je ves čas v Občini Zagorje ob Savi, najvišja pa v Občini Trbovlje (Statistični urad Republike Slovenije, 2016).

V nadaljevanju se bom osredotočila na črpanje evropskih sredstev s strani vseh treh izbranih občin v obdobju od 2007 do 2013.

4.1 ZAGORJE OB SAVI

V Občini Zagorje je bilo odobrenih 14 projektov, od tega dva nista bila izvedena (Komunalna ureditev obrtno industrijske cone in sejemsko-prireditvenega prostora Selo in Izgradnja in prenova komunalne infrastrukture območja Polje v Zagorju).

Tabela 4.2: Podatki o odobrenih projektih Občine Zagorje ob Savi.

Naziv projekta	Naziv javnega razpisa/poziva	Naziv OP	Sklad	Leto dodelitve sredstev	Področje
Delna energetska sanacija OŠ Toneta Okrogarja	Javni razpis energetska sanacija osnovnih šol, vrtcev, zdravstvenih domov in knjižnic v lasti lokalnih skupnosti	OP ROPI	KS	2013	energija
Energetska sanacija podružnične šole Mlinše	Javni razpis energetska sanacija osnovnih šol, vrtcev, zdravstvenih domov in knjižnic v lasti lokalnih skupnosti	OP ROPI	KS	2013	energija
Vrtec Zagorje – investicija enota Smrkci	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 za obdobje 2012–2014	OP RR	ESRR	2012	razvoj regij
Celovita prenova degradiranih površin – Cankarjev trg	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013	OP RR	ESRR	2011	razvoj regij
Celovita prenova degradiranih površin ceste Borisa Kidriča	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013	OP RR	ESRR	2010	razvoj regij

Rekonstrukcija LC Šentlambert–Mošenik	4. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2008	razvoj regij
Rekonstrukcija lokalne ceste Zaloka–Jesenovo–Vrhe	3. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2008	razvoj regij
Rekonstrukcija lokalne ceste 480080 Izlake– Čemšenik	1. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2007	razvoj regij
Komunalna ureditev obrtno- industrijske cone in sejmsko- prireditvenega prostora Selo	1. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2007	razvoj regij
Izgradnja in prenova komunalne infrastrukture območja Polje v Zagorju	1. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2007	razvoj regij
Operacija za povečanje učinkovitosti javne razsvetljave za obdobje 2001 do 2013 UJR1	Javni razpis za sofinanciranje operacij za energetske učinkovite prenove javne razsvetljave za obdobje 2011–2013	OP ROPI	KS	2012	energija
Energetska sanacija podružnične šole Kisovec	Javni razpis za sofinanciranje operacija za energetske sanacije stavb v lasti lokalnih skupnosti	OP ROPI	KS	2013	energija

Energetska sanacija Doma kulture Kisovec	Javni razpis za sofinanciranje operacija za energetske sanacije stavb v lasti lokalnih skupnosti	OP ROPI	KS	2013	energija
Obnova šole Šentgotard za večnamenske dejavnosti	2. Javni razpis za ukrep 322 – Obnova in razvoj vasi	OP PRP	EKSR P	2008	razvoj podeželja

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A).

Tabela 4.3: Finančni podatki o odobrenih projektih Občine Zagorje ob Savi (v evrih).

Naziv operacije	Višina dodeljenih sredstev	Od tega sredstva EU	Od tega nacionalna sredstva	Predviden delež občine	Sredstva, ki so bila počrpana	Končna lastna sredstva občine
Delna energetska sanacija OŠ Toneta Okrogarja	161.054,35	161.054,4	0	110.487,89	161.054,4	110.487,89
Energetska sanacija podružnične šole Mlinše	131.161,18	131.161,2	0	114.859,77	131.161,2	114.859,77
Vrtec Zagorje – investicija enota Smrkci	1.798.547,12	1.798.547	0	2.354.697,49	1.976.845	2.899.504,54
Celovita prenova degradiranih površin – Cankarjev trg	841.951,35	841.951,4	0	550.315,59	841.951,4	421.699,13
Celovita prenova degradiranih površin ceste Borisa Kidriča	1.067.513,11	1.067.513	0	275.643,01	898.140,9	337.023,05
Rekonstrukcija LC Šentlambert–Mošenik	568.235	568.235	0	233.979	456.586,7	188.858,49
Rekonstrukcija lokalne ceste Zaloka–Jesenovo–Vrhe	345.740	345.740	0	259.322,19	322.505,1	126.826,62

Rekonstrukcija lokalne ceste 480080 Izlake– Čemšenik	429.723	429.723	0	176.944	425.425,8	197.548,32
Komunalna ureditev obrtno-industrijske cone in sejensko-prireditvenega prostora Selo	781.603	781.603	0	329.836	0	
Izgradnja in prenova komunalne infrastrukture območja Polje v Zagorju	438.469	438.469	0	180.546	0	
Operacija za povečanje učinkovitosti javne razsvetljave za obdobje 2001 do 2013 UJR1	116.355	98.901,75	17.453,25	139.897,53	92.096,98	139.897,53
Energetska sanacija podružnične šole Kisovec	188.118,26	159.600,5	28.217,74	75.666,6	182.609,4	75.666,62
Energetska sanacija Doma kulture Kisovec	175.665,49	149.315,7	26.349,83	110.497	174.845,5	110.496,19
Obnova šole Šentgotard za večnamenske dejavnosti	7.333,54	6.233,51	1.100,03	19.090,94	7.333,54	23.195,49

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A).

Tabela 4.4: Izračun sredstev za vse odobrene projekte za Občino Zagorje ob Savi (v evrih).

Višina dodeljenih sredstev	Od tega sredstva EU	Od tega nacionalni viri	Predvidenov delež občine	Sredstva, ki so bila porčpana	Odstotki porčpanih sredstev	Končna lastna sredstva občine
7.051.469	6.978.049	73.120,85	4.931.783	5.670.556	80,42 %	4.746.063,64

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A).

V tabeli 4.4 lahko vidimo veliko razliko med odobrenimi sredstvi in porčpanimi sredstvi občine Zagorje ob Savi. Razlika med predvidenim deležem občine in končnim deležem občine pa ni tako velika.

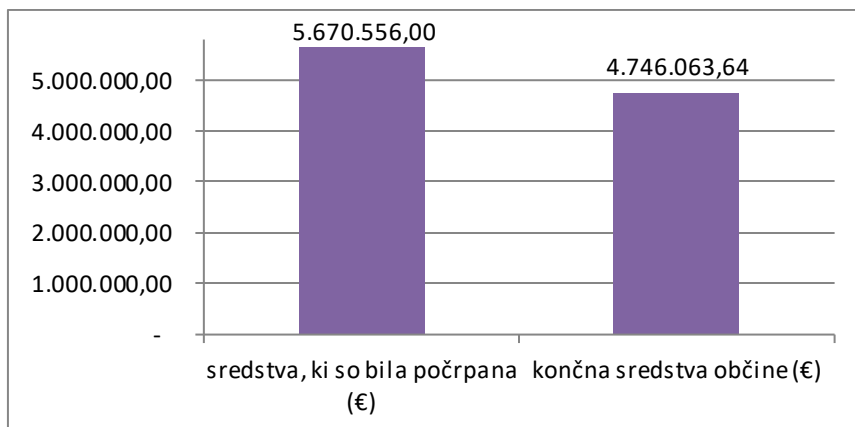
Tabela 4.5: Izračun sredstev za vse izvedene projekte Občine Zagorje ob Savi (v evrih).

Višina dodeljenih sredstev	Od tega sredstva EU	Od tega nacionalni viri	Predvidenov delež občine	Sredstva, ki so bila porčpana	Odstotki porčpanih sredstev	Končna lastna sredstva občine
5.831.397	5.757.977	73.120,85	4.421.401	5.670.556	97,24 %	4.746.063,64

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A).

Če primerjamo le projekte, ki so bili izvedeni, je razlika med odobrenimi in prejetimi sredstvi še vedno očitna, a je za več kot milijon evrov manjša. Končni delež občine pa v tem primeru višji, kot je bil načrtovan.

Graf 4.2: Primerjava evropskih sredstev in sredstev občine Zagorje (v evrih).

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A).

Graf 4.2 prikazuje razliko med sredstvi, ki jih je občina pridobila, in lastnimi sredstvi občine. Razberemo lahko, da je razlika malo manj kot milijon evrov, torej je tudi občina sama veliko vložila v izvedene projekte.

Razlog za neizvedbo dveh že potrjenih projektov (Komunalna ureditev obrtno-industrijske cone in sejemske-prireditvenega prostora Selo in Izgradnja in prenova komunalne infrastrukture območja Polje v Zagorju), pa je zahtevan finančni prispevek, ki je bil previsok. Občina je pričakovala več odobrenih sredstev potrebnih za izvedbo projekta (Občina Zagorje ob Savi 2016B).

4.2 TRBOVLJE

V Občini Trbovlje je bilo odobrenih 10 projektov, od tega se eden ni izvedel (Energetska sanacija vrtca Trbovlje, enote Ciciban).

Tabela 4.6: Podatki o odobrenih projektih Občine Trbovlje.

Naziv projekta	Naziv javnega razpisa/poziva	Naziv OP	Sklad	Leto dodelitve sredstev	Področje
Adaptacija in energetska sanacija vrtca Pikapolonica	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 za obdobje 2013–2014	OP RR	ESRR	2013	Razvoj regij
Energetska sanacija osnovne šole Trbovlje Jugovzhodni del	Javni razpis energetska sanacija osnovnih šol, vrtcev, zdravstvenih domov in knjižnic v lasti lokalnih skupnosti	OP ROPI	KS	2013	energija
Energetska sanacija vrtca Trbovlje, enote Ciciban	Javni razpis energetska sanacija osnovnih šol, vrtcev, zdravstvenih domov in knjižnic v lasti lokalnih skupnosti	OP ROPI	KS	2013	ENERG IJA
Prenova mestne ulice Kešetovo– Rudarska cesta	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 za obdobje 2012–2014	OP RR	ESRR	2012	razvoj regij
Gradnja dopolnilnega sekundarnega kanalizacijskega omrežja za območje mesta Trbovelj	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013	OP RR	ESRR	2011	razvoj regij

Gradnja dopolnilnega sekundarnega kanalizacijskega omrežja za območje okolice mesta Trbovelj	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013	OP RR	ESRR	2011	razvoj regij
Natura – turistične zanimivosti Zasavja	3. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2008	razvoj regij
Celovita prenova občinske kolonije	3. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2008	razvoj regij
Vodooskrba mesta Trbovelj	3. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2008	razvoj regij
Rekonstrukcija ceste kopališče Vreskovo–obrtna industrijska cona Jež	1. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2007	razvoj regij

Vir: Občina Trbovlje (2016A).

Tabela 4.7: Finančni podatki o odobrenih projektih Občine Trbovlje (v evrih).

Naziv operacije	Višina dodeljenih sredstev	Od tega sredstva EU	Od tega nacionalna sredstva	Predviden delež občine	Sredstva, ki so bila počrpana	Končna lastna sredstva občine
Adaptacija in energetska sanacija vrtca Pikapolonica	521.333,67	521.333,67	0	343.701	520.690,1	451.155
Energetska sanacija osnovne šole Trbovlje Jugovzhodni del	166.795,85	141.776,47	25.019,38	648.772,4	166.795,9	696.292
Energetska sanacija vrtca Trbovlje, enote Ciciban	159.970,31	135.974,76	23.995,55		0	0
Prenova mestne ulice Kešetovo–Rudarska cesta	727.674,07	727.674,07	0	475.631,9	727.674,1	892.110
Gradnja dopolnilnega sekundarnega kanalizacijskega omrežja za območje mesta Trbovelj	1.027.987,52	1.027.987,52	0	439.224,5	900.175,2	273.366
Gradnja dopolnilnega sekundarnega kanalizacijskega omrežja za območje okolice mesta Trbovelj	844.042,34	844.042,34	0	365.477,7	732.721,5	225.792
Natura – turistične zanimivosti Zasavja	107.666,00	107.666,00	0	44.333,34	106.240,5	43.760
Celovita prenova občinske kolonije	554.139,00	554.139,00	0	242.668,8	554.139	1.068.695

Vodooskrba mesta Trbovelj	793.333,00	793.333,00	0	326.666,7	793.333	279.681
Rekonstrukcija ceste kopališče Vreskovo–obrtna industrijska cona Jež	952.000,00	952.000,00	0	391.999	932.960	515.708

Vir: Občina Trbovlje (2016A).

Tabela 4.8: Izračun sredstev za vse odobrene projekte Občine Trbovlje (v evrih).

Višina dodeljenih sredstev	Od tega sredstva EU	Od tega nacionalni viri	Predvidevani delež občine	Sredstva, ki so bila počrpana	Odstotki počrpanih sredstev	Končna lastna sredstva občine
5.854.942	5.805.927	49.014,93	3.278.475	5.434.729	92,82 %	4.446.559

Vir: Občina Trbovlje (2016A).

Razlika med višino sredstev, ki so bila dodeljena, in tistimi, ki so bila počrpana, ni tako visoka, kot tista v Občini Zagorje ob Savi. Za razliko, da se v Zagorju nista izvedla dva projekta, v Trbovljah pa eden.

Tabela 4.9: Izračun sredstev za vse izvedene projekte Občine Trbovlje (v evrih).

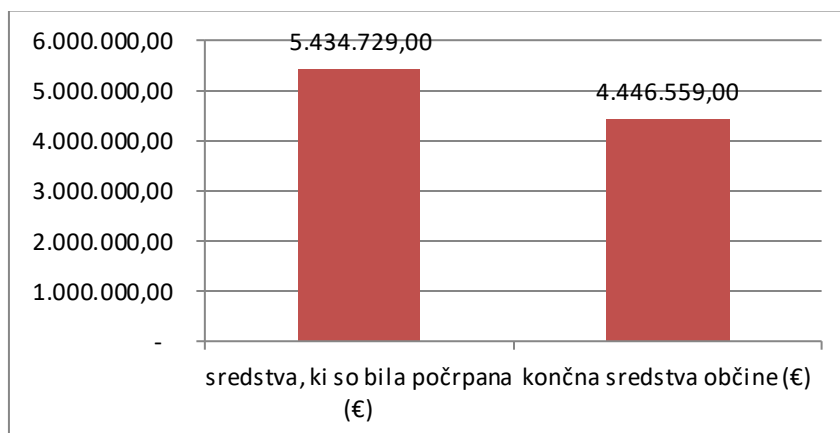
Višina dodeljenih sredstev	Od tega sredstva EU	Od tega nacionalni viri	Predvidevani delež občine	Sredstva, ki so bila počrpana	Odstotki počrpanih sredstev	Končna lastna sredstva občine
5.694.971	5.669.952	25.019,38	3.278.475	5.434.729	95,43 %	4.446.559

Vir: Občina Trbovlje (2016A).

Razlika med dodeljenimi in počrpanimi sredstvi je v tem primeru še manjša. Končna sredstva občine pa so za več kot milijon evrov višja kot predvidevan vložek občine.

Projekt, ki ni bil izveden (Energetska sanacija vrtca Trbovlje, enote Ciciban), bi bil za občino predrag, zato ga ni izvedla.

Graf 4.3: Primerjava evropskih sredstev in sredstev Občine Trbovlje (v evrih).

Vir: Občina Trbovlje (2016A).

Graf 4.3 prikazuje razliko med počrpanimi sredstvi in sredstvi občine. Kot vidimo, je tudi ta vložila dobršen del svojih sredstev.

4.3 HRASTNIK

V Občini Hrastnik so se izvedli vsi odobreni projekti, bilo jih je 13.

Tabela 4.10: Podatki o projektih Občine Hrastnik.

Naziv projekta	Naziv javnega razpisa/poziva	Naziv OP	Sklad	Leto dodelitve sredstev	Področje
Rekonstrukcija in energetska sanacija vrtca Dolinca	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 za obdobje 2012–2014	OP RR	ESRR	2012	razvoj regij
Urejanje mestnega jedra Hrastnik: Log–Montigny	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov 2007–2013 za obdobje 2012–2014	OP RR	ESRR	2012	razvoj regij
Gradnja vodovoda Spodnje Marno–Slatno–Dol	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013	OP RR	ESRR	2011	razvoj regij
Gradnja sekundarnega kanalizacijskega omrežja Dol	Javni poziv za predložitev vlog za sofinanciranje operacij iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« razvojne prioritete »Razvoj regij« operativnega programa krepite regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013	OP RR	ESRR	2010	razvoj regij

Urejanje mestnega jedra Občine Hrastnik	3. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2008	razvoj regij
Rekonstrukcija lokalne ceste 122070 Dol–Blate	3. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2008	razvoj regij
Vodovod Turje–Gore– Kopitnik	1. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2007	razvoj regij
Rekonstrukcija lokalne ceste 423250 Čeče–Boben	1. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2007	razvoj regij
Rekonstrukcija lokalne ceste 122101 Hrastnik–Radeče	1. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2007	razvoj regij
Modernizacija lokalne ceste 122100 Marno–Turje–Gore	1. Javni razpis za prednostno usmeritev »Regionalni razvojni programi« v okviru operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«	OP RR	ESRR	2007	razvoj regij
Rekonstrukcija stanovanjskega objekta za	2. Javni razpis za sofinanciranje operacij javne kulturne infrastrukture v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj, operativnega programa krepitve regionalnih potencialov za obdobje 2007–2013	OP RR	ESRR	2009	Povezovanj e nar. in kul. potencialov

potrebe Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik					
Obnova kašče v Šavni Peči	5. Javni razpis za ukrep 323 – Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja	OP PRP	EKSR P	2012	razvoj podeželja
Gradnja večnamenskega družbenega objekta v Podkraju	6. Javni razpis za ukrep 322 – Obnova in razvoj vasi	OP PRP	EKSR P	2012	razvoj podeželja

Vir: Občina Hrastnik (2016A).

Tabela 4.11: Finančni podatki o projektih Občine Hrastnik (v evrih).

Naziv operacije	Višina dodeljenih sredstev	Od tega sredstva EU	Od tega nacionalna sredstva	Predviden delež občine	Sredstva, ki so bila porčpana	Končna lastna sredstva občine
Rekonstrukcija in energetska sanacija vrtca Dolinca	572.603,57	572.603,57	0	235.777,95	566.656,2	294.066,44
Urejanje mestnega jedra Hrastnik: Log-Montigny	750.502,28	750.502,28	0	309.030,34	707.286,26	324.991,12
Gradnja vodovoda Spodnje Marno-Slatno-Dol	677.703,73	677.703,73	0	128.045,91	667.703,73	128.045,90
Gradnja sekundarnega kanalizacijskega omrežja Dol	1.738.743,00	1.738.743,0	0	306.837	921.943,24	163.851,21
Urejanje mestnega jedra občine Hrastnik	856.921,00	856.921,00	0	352.849,89	856.829,97	338.707,18
Rekonstrukcija lokalne ceste 122070 Dol-Blate	490.554,00	490.554,00	0	174.123,8	235.013,83	97.720,98
Vodovod Turje - Gore - Kopitnik	432.083,00	432.083,00	0	177.917	378.532,37	225.998,78
Rekonstrukcija lokalne ceste 423250 Čeče-Boben	314.025,00	314.025,00	0	286.305	314.024,99	276.901,14

Rekonstrukcija lokalne ceste 122101 Hrastnik– Radeče	429.104,00	429.104,00	0	181.193	427.036,56	254.475,94
Modernizacija lokalne ceste 122100 Marno–Turje–Gore	474.583,00	474.583,00	0	195.417	455.386,16	188.216,22
Rekonstrukcija stanovanjskega objekta za potrebe Knjižnice Antona Sovreta Hrastnik	879.712,97	747.756,02	131.956,95	49.796,68	860.871,96	49.796,05
Obnova kašče v Šavni Peči	24.699,7	24.699,7	0	46.635,11	13.724,89	43.635,11
Gradnja večnamenskega družbenega objekta v Podkraju	284.645,3	284.645,3	0	236.679,86	281.138,83	236.679,86

Vir: Občina Hrastnik (2016A).

Tabela 4.12: Izračun sredstev za vse projekte Občine Hrastnik (v evrih).

Višina dodeljenih sredstev	Od tega sredstva EU	Od tega nacionalni viri	Predvidenov delež občine	Sredstva, ki so bila počrpana	Odstotki počrpanih sredstev	Končna lastna sredstva občine
7.925.881	7.793.924	131.957	2.680.609	6.686.149	84,36 %	2.622.815,93

Vir: Občina Hrastnik (2016A).

Razlika med odobrenimi in počrpanimi sredstvi je malce več kot milijon evrov. Sredstva občine pa ne veliko večja kot predvidevana. Torej je bila Občina Hrastnik za razliko od ostalih dveh občin veliko natančnejša pri ocenjevanju svojega deleža kot ostali dve občini, ki sta sofinancirali več, kot milijon evrov več, kot sta predvidevali.

Graf 4.4: Primerjava evropskih sredstev in sredstev Občine Hrastnik (v evrih).

Vir: Občina Hrastnik (2016A).

Kot razberemo iz grafa 4.4, Občina Hrastnik v projekte ni vložila niti pol toliko sredstev, kot jih je počrpala.

4.4 PRIMERJAVA

4.4.1 IZRAČUN IN PRIMERJAVA SREDSTEV ZA VSE TRI OBČINE

V nadaljevanju so prikazane primerjave vseh sredstev vseh treh občin.

Tabela 4.13: Izračun sredstev za vse odobrene projekte za vse tri občine (v evrih).

	Višina dodeljenih sredstev *1	Višina dodeljenih sredstev *2	Sredstva, ki so bila počrpana	Končna lastna sredstva občine
ZAGORJE	7.051.469	5.831.397	5.670.556	4.746.063,64
TRBOVLJE	5.854.942	5.694.971	5.434.729	4.446.559
HRASTNIK	7.925.881	7.925.881	6.686.149	2.622.815,93

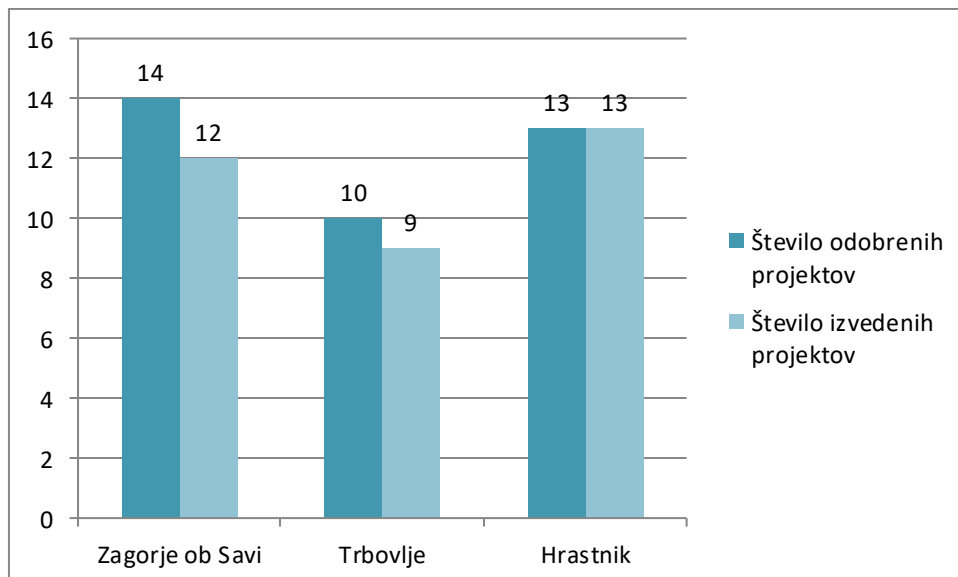
Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A), Občina Trbovlje (2016A) Občina Hrastnik (2016A).

*1 Odobrena sredstva za vse projekte.

*2 Odobrena sredstva za projekte, ki so se izvedli.

Občina Hrastnik je počrpal največ evropskih sredstev, pa tudi najmanj sofinancirala.

Graf 4.5: Število projektov

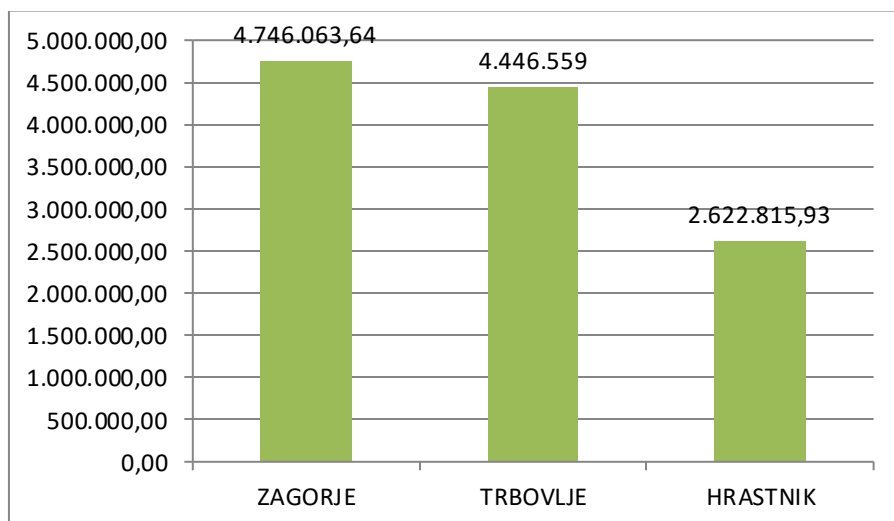

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A), Občina Trbovlje (2016A) Občina Hrastnik (2016A).

Največ projektov je izvedla Občina Zagorje ob Savi, najmanj pa Občina Trbovlje, čeprav sta počrpali in sofinancirali približno enako.

LASTNA SREDSTVA OBČIN

Graf 4.6: Primerjava lastnih sredstev občin (v evrih).

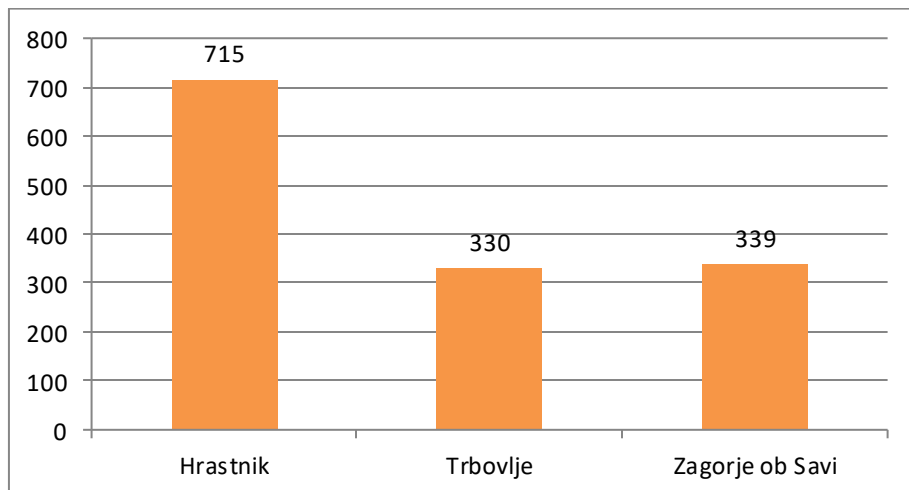

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A), Občina Trbovlje (2016A) Občina Hrastnik (2016A).

Pri grafu 4.6 vidimo veliko razliko pri lastnih sredstvih občine za projekte. Delež lastnih sredstev Občine Hrastnik je veliko manjši, kot je delež ostalih dveh občin.

SREDSTVA NA ŠTEVILO PREBIVALCEV

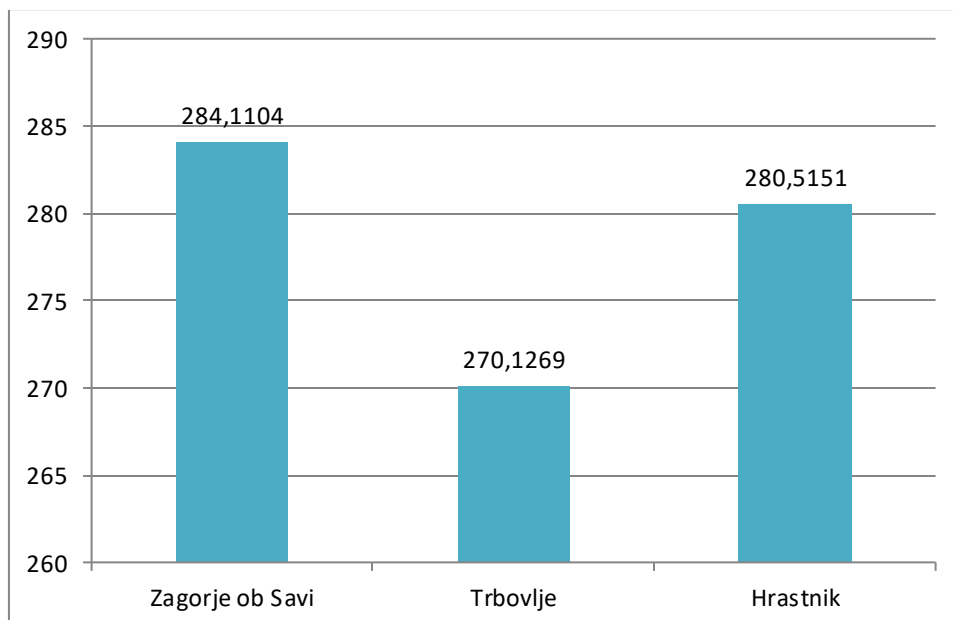
Graf 4.7: Pridobljena sredstva glede na število prebivalcev (v evrih).

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A), Občina Trbovlje (2016A), Občina Hrastnik (2016A), Statistični urad Republike Slovenije (2016).

Razlika med občinami je zelo očitna, ni pa presenetljiva, glede na to, da je število prebivalcev Občine Hrastnik najmanjše oziroma za polovico manjše kot pri drugih dveh občinah. Glede na to je bila Občina Hrastnik najuspešnejša pri črpanju sredstev glede na prebivalca.

Graf 4.8: Lastna sredstva občin glede na število prebivalcev (v evrih).

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A), Občina Trbovlje (2016A), Občina Hrastnik (2016A), Statistični urad Republike Slovenije (2016).

Razlika v lastnih sredstvih občin glede na prebivalca kaže drugačno sliko kot tabela 4.13, kjer je vidno, da je Občina Hrastnik prispevala najmanj lastnih sredstev. V grafu 4.8 pa vidimo, da je Občina Hrastnik glede na število prebivalcev prispevala skoraj enako višino sredstev na prebivalca kot Občina Zagorje ob Savi.

4.4.2 PRIMERJAVA PROJEKTOV VSEH TREH OBČIN

Kot že rečeno, je bilo vseh trem občinam skupno odobreno 37 projektov, od tega jih je bilo izvedenih 34. V nadaljevanju sledi pregled in primerjava projektov po različnih lastnostih: glede na sklad, iz katerega so bili financirani; glede na področje; glede na vrednost projektov. Zaradi lažjega raziskovanja bom obravnavala le projekte, ki so se izvedli.

PRIMERJAVA PROJEKTOV GLEDE NA SKLAD

Projekti so bili financirani iz KS, ESRR in EKSRP.

Tabela 4.14: Prikaz projektov glede na sklad.

Sklad	Skupaj	Zagorje ob Savi	Trbovlje	Hrastnik
KS	6	5	1	0
ESRR	25	6	8	11
EKSRP	3	1	0	2

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A), Občina Trbovlje (2016A), Občina Hrastnik (2016A).

Največ projektov je, kot pričakovano iz tretjega poglavja, sofinancirano iz ESRR.

PRIMERJAVA PROJEKTOV GLEDE NA PODROČJE

Po vsebini se projekti delijo na 4 različna področja: energijo, razvoj regij, razvoj podeželja ter povezovanje naravnih in kulturnih potencialov.

Tabela 4.15: Prikaz projektov glede na področje.

Področje	skupaj	Zagorje ob Savi	Trbovlje	Hrastnik
energija	6	5	1	0
razvoj regij	24	6	8	10
razvoj podeželja	3	1	0	2
povezovanje naravnih in kulturnih potencialov	1	0	0	1

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A), Občina Trbovlje (2016A), Občina Hrastnik (2016A).

Daleč največ projektov je bilo s področja razvoja regij, kot sem omenila že v 3. poglavju, je to področje, katerega upravičenci so v veliki meri občine.

PRIMERJAVA PROJEKTOV GLEDE NA VREDNOST PROJEKTOV

Za primerjavo, glede na vrednost projektov, sem ustvarila 4 kategorije. Projekte sem glede na vrednost razdelila v omenjene 4 kategorije.

Kategorije so:

0–100.000 evrov

100.000–500.000 evrov

500.000–1.000.000 evrov

več kot 1.000.000 evrov

Tabela 4.16: Prikaz projektov, glede na vrednost.

velikost projektov	skupaj	Zagorje ob Savi	Trbovlje	Hrastnik
1	2	1	0	1
2	8	6	1	1
3	13	2	3	8
4	11	3	5	3

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A), Občina Trbovlje (2016A), Občina Hrastnik (2016A).

Kot prikazuje tabela 4.16, sta v 1. kategoriji le dva projekta. Največ projektov (13) je v vrednosti od 500.000 do 1.000.000 evrov, le malo manj (11) jih je v vrednosti več, kot 1.000.000.

PRIMERJAVA PROJEKTOV GLEDE NA LETO ODOBRITVE SREDSTEV

Tabela 4.17: Prikaz projektov glede na leto odobritve

Leto	Zagorje ob Savi	Trbovlje	Hrastnik
2007	3	1	4
2008	3	3	2
2009	0	0	1
2010	1	0	1
2011	1	2	1
2012	2	1	4
2013	4	3	0

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2016A), Občina Trbovlje (2016A), Občina Hrastnik (2016A).

Občina Zagorje ob Savi in Občina Trbovlje sta imeli največje število odobrenih projektov v zadnjem letu finančnega obdobja, Občina Hrastnik pa v prvem in v zadnjem letu finančnega obdobja. V sredini obdobja so vse tri občine imele zelo malo ali skoraj nič odobrenih projektov.

Sklepam, da je vzrok v izvajanju projektov, ki so bili odobreni na začetku finančnega obdobja in pripravi dokumentacije za prijavo projektov, ki so bili odobreni ob koncu finančnega obdobja.

ZADOLŽENOST OBČIN

Zadolženost občin je lahko ovira za črpanje, saj občine ne morejo več sofinancirati projektov, ali prednost, saj imajo zato večjo motivacijo po sofinanciranju z evropskimi sredstvi.

Tabela 4.18: Zadolženost občin od leta 2008 do leta 2015 (v evrih).

Leto	Zagorje ob Savi	Zagorje ob Savi na prebivalca	Trbovlje	Trbovlje na prebivalca	Hrastnik	Hrastnik na prebivalca
2008	2.942.857	171,7353525	861.880	49,05127767	673.873	66,3587395
2009	2.651.282	155,0910793	1.927.936	110,0106134	1.407.888	139,119368
2010	2.453.805	143,6990513	1.999.503	115,0726865	1.323.226	131,913668
2011	2.154.927	126,6635514	1.829.040	106,7491537	1.203.715	120,867055
2012	3.513.012	206,5991531	2.417.118	142,7038611	1.191.574	121,181125
2013	3.092.593	183,2104858	3.884.762	231,0432973	976.537	101,227014
2014	3.791.180	226,1635745	3.648.969	220,3217607	861.322	90,6750184
2015	5.439.769	325,6371745	3.329.225	202,2492558	750.000	80,2139037

Vir: Ministrstvo za finance (2015), Statistični urad Republike Slovenije (2016).

Zadolženost Občin Zagorje ob Savi in Trbovlje se je skozi vsa leta večala, zadolženost Občine Hrastnik pa se je od leta 2009 zmanjševala. Eden izmed vzrokov za to je lahko tudi to, da je Občina Hrastnik sofinanciranim projektom namenila najmanj lastnih sredstev. Najbolj je zadolžena Občina Zagorje, najmanj pa Občina Hrastnik. Tako je že čez vsa leta od 2008 do 2015. Čeprav je Občina Zagorje najbolj zadolžena, pa je vseeno sofinancirane projekte prispevala največ lastnih sredstev.

4.4.3 SKUPNI PROJEKTI

Poleg posameznih projektov, ki sem jih omenila in obravnavala v primerjavi, sta se izvedla še dodatna dva projekta, v katera je bilo vključenih več občin, med njimi tudi omenjene tri, ali vsaj ena izmed njih. Zato jih bom podrobneje predstavila v posebnem poglavju.

Gre za projekta:

1. Regijski center za ravnanje z odpadki v Zasavju (CEROZ) - II. Faza (občine Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, Litija, Radeče)
2. Odvajanje in čiščenje odpadne vode porečju srednje Save – 2. faza (občine Zagorje ob Savi, Litija, Šmartno pri Litiji, Radeče).

1. Regijski center za ravnanje z odpadki v Zasavju (CEROZ) - II. Faza

Občine Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, Litija in Radeče so leta 2003 z medobčinsko pogodbo o izgradnji in obratovanju Medobčinskega centra za ravnanje z odpadki Zasavje začele z izvajanjem projekta. Projekt je predvideval ureditev obstoječe deponije Unično v Občini Hrastnik. Odločbo o dodelitvi sredstev je leta 2009 izdala SVLR. »Cilj celotne investicije je zmanjšanje količin odloženih nenevarnih odpadkov in povečanje količin ločeno zbranih frakcij odpadkov na območju, ki ga pokriva CEROZ.« (Petrič 2015, 2).

Celoten projekt je sestavljen iz naslednjih štirih podprojektov: 1. izgradnja sortirnice in kompostarne na regijski deponiji Unično; 2. širitev prostorskih kapacitet odlagališča Unično, 3. izgradnja postrojenja za obdelavo inertnih gradbenih odpadkov, 4. rekonstrukcija dovozne ceste do regijske deponije Unično (Petrič 2015, 2).

Sprva je bil rok za končanje gradnje julij 2010, ta se je najprej zaradi pritožb pri izbiri izvajalca gradnje in zamud predstavil na junij 2015, kasneje pa zaradi dolgega postopka izvedbe javnega naročila ter zaradi sprememb zakonodaje na september 2015, ko je bila gradnja tudi končana. Oktobra 2015 se je, kot je bilo načrtovano v popravku, začelo poskusno obratovanje enega leta, od oktobra 2016 pa poteka obratovanje z reklamacijskim rokom (Petrič 2015, 2–4; STA 2015).

Predvidena vrednost investicije je bil 12.472.480 evrov oziroma 13.147.855 evrov, zaradi spremembe v cenah (Petrič 2015, 2).

Tabela 4.19: Predvideni viri financiranja (v evrih):

		Delež v %	Znesek
1.	Sredstva EU	60	7.888.712
2.	Proračun RS	20	2.629.573
3.	Občine	10	1.314.785
4.	Takse	10	1.314.785
	Skupaj	100	13.147.855

Vir: Petrič (2015, 2).

Po prejeti odločbi o sofinanciranju je bila potrjena vrednost investicije 12.374.613,00 evrov. Spremenili pa so se tudi deleži, predvsem delež iz proračuna RS in delež občin.

Tabela 4.20: Struktura financiranja (v evrih).

		Delež v %	Znesek
1.	Sredstva EU	54,88	6.790.692,00
2.	Proračun RS	9,68	1.198.358,15
3.	Občine	35,44	4.385.562,85
	Skupaj	100	12.374.613,00

Vir: Petrič (2015, 3).

Po novelaciji investicijskega programa se je delež občin zmanjšal, delež sredstev iz EU in proračun RS pa se je povečal.

Tabela 4.21: Končni viri financiranja (v evrih).

		Delež v %	Znesek
1.	Sredstva EU	70,40	9.043.934,26
2.	Proračun RS	12,42	1.595.988,41
3.	Občine	17,18	2.207.122,33
	Skupaj	100	12.847.045,00

Vir: Petrič (2015, 4).

2. Odvajanje in čiščenje odpadne vode porečju srednje Save - 2. faza

Odvajanje in čiščenje odpadne vode porečju srednje Save – 2. faza je skupina 3 projektov občin Zagorje ob Savi, Radeče, Litija in Šmartno pri Litiji:

- Izgradnja kanalizacije in centralne čistilne naprave v Občinah Litija in Šmartno pri Litiji,
- Izgradnja kanalizacije in čistilne naprave v Občini Zagorje ob Savi
- Izgradnja centralne čistilne naprave v občini Radeče (SL CONSULT 2013, 1).

Odločba o dodelitvi sredstev je bila izdana leta 2010 (SL CONSULT 2013, 1). Skupna vrednost projekta je 27.373.015,00 evrov (Zelena Slovenija 2015). Od tega je skoraj 17 milijonov sofinanciranih iz evropskih sredstev, 3 milijoni so sofinancirani iz proračuna RS, 7,3 milijone pa je prispevek občin (Ministrstvo za okolje in prostor 2015).

Tabela 4.22: Financiranje projekta Odvajanje in čiščenje odpadne vode porečju srednje Save - 2. faza (v evrih).

Operacija / projekt	Datum odločbe	Datum sofinancerske pogodbe	Skupna vrednost projekta	Delež EU v odločbi
Odvajanje in čiščenje odpadne vode v porečju Srednje Save – 2. faza	14. 12. 2010	14. 12. 2011; 14. 9. 2012; 11. 2012	27.373.015,00	16.998.946,43

Vir: Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (2014).

Izgradnja kanalizacije in čistilne naprave v Občini Zagorje ob Savi je obsegala dva projekta: Izgradnjo centralne čistilne naprave in projektiranja ter izgradnjo kanalizacijskega omrežja v aglomeraciji Zagorje in Loke pri Zagorju. Predvidena investicija je bila 11.229.328 evrov. Sofinanciranje s strani EU je bilo predvideno za 59,19 % sredstev, sofinanciranje s strani RS naj bi bilo 10,27 %, delež občine pa naj bi znašal 30,54 %. Višina sredstev se je do konca projekta še spremenila (SL CONSULT 2013, 1).

Tabela 4.23: Končni viri financiranja (v evrih)

Projekt	Sredstva EU	Proračun RS	Občina Zagorje ob Savi	Skupaj
Izgradnja centralne čistilne naprave	2.270.000	400.000	530.000	3.200.000
Izgradnja kanalizacijskega omrežja	4.500.000	1.000.000	1.500.000	7.000.000
Skupaj	6.770.000	1.400.000	2.030.000	10.200.000

Vir: Občina Zagorje ob Savi (2015).

Zaključek gradnje in otvoritev objekta je potekala istočasno kot otvoritev prej omenjenega projekta Regijski center za ravnanje z odpadki v Zasavju (CEROZ) - II. faza, oktobra 2015.

4.4.4 TEŽAVE S ČRPAJEM IN ABSORPCIJSKA SPOSOBNOST OBČIN

Kakšne so težave pri črpanju sredstev? Državna sekretarka na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo Monika Kirbiš Rojs meni, daje del problema črpanja tudi usposobljenost kadrov, ki je v poročilih o črpanju večkrat omenjena. Med drugimi razlogi pa omenja tudi predolge postopke oddaje javnih naročil ter pogoste zahtevke za revizije javnih naročil (Dnevnik 2013).

Poročila črpanj s strani SVRK ter Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo prav tako prepoznavajo težave s kadri ter navajajo še nekatere druge težave, med njimi: dolgotrajne revizijske postopke in pritožbe, nerealno načrtovanje projektov, izplačil in povračil (Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016b, 29–30; Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo 2014, 19–20).

V zadnjem poročilu SVRK o črpanju evropskih sredstev za programsko obdobje 2007–2013 iz leta 2016 je naštetih nekaj novosti in izboljšav javnega naročanja, ki naj bi pripomogle h kvalitetnejšemu črpanju. Pripravljena je bila analiza praks javnega naročanja in na njeni podlagi

podani predlogi ukrepov za izboljšanje. Ustanovljena je bila posebna svetovalna enota, pristojna za javno naročanje, ki naročnikom nudi svetovanje v vseh fazah. Pripravili so tudi priročnik za izvedbo javnih naročil (Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko 2016b, 29).

Če pa se osredotočimo na ključne probleme pri pridobivanju sredstev ter razloge za neuspeh, nam lahko pomaga Bučar in drugi (2007, 87, 91) s svojo raziskavo svetovalnih podjetij. Prva izmed težav, ki se lahko pojavi, je težava z razpisom, ta je lahko prezahteven, ima preveč omejitev, ali pa ima preveliko disperzijo sredstev na majhne projekte. Ena izmed težav so tudi težave z dokumentacijo, ko je razpisna dokumentacija lahko prezahtevna, njeni določeni deli so lahko zapisani nejasno in brez pojasnil, ali pa je preozko specificirana. Projekti so lahko zavrnjeni, če so pomanjkljivo pripravljeni, neskladni z razpisom ali nezanimivi. Med izvedbo pa se pojavijo še drugačne težave z izvedbo projektov, nadzorom, predolgo izvajanje, zapleteni postopki administracije, zapleteno poročanje in črpanje sredstev (Bučar in drugi 2007, 87, 91).

Še bolj specifične pa so napake pri pripravi in med vodenjem projekta. Strokovnjaki za pripravo in vodenje razpisov navajajo naslednje: nekakovostno pripravljeni projekti, ki izhajajo iz nepoznavanja osnov črpanja evropskih sredstev ali le s pogledom na pridobitev sredstev, ne pa na kvaliteto projekta. Težava je tudi pomanjkljiva in nepopolna dokumentacija, s poudarkom na veljavnih gradbenih dovoljenjih in investicijskem programu. Tretja večja težava pa je obvladovanje projektnega vodenja, rokov itd. (Pahor 2004).

Na vseh treh zasavskih občinah se s pripravo projektov ukvarja več oseb, glede na to, kako zahteven je projekt in kakšna je njegova tematika. Praviloma pri pripravi projekta sodelujejo vsi oddelki. Na upravi Občine Zagorje se s projekti ukvarja okoli 10 zaposlenih od približno 26 zaposlenih, na ostalih dveh občinah pa okoli 6 oseb, od 28 zaposlenih na Občini Trbovlje in od 21 zaposlenih na Občini Hrastnik. Na nobeni izmed občinskih uprav nimajo zaposlenih, ki bi se ukvarjali le z evropskimi projekti, kot so to za primerjavo storili na Občini Velenje, kot ugotavlja Đžukanovič v svoji diplomski nalogi, podobno ureditev pa imajo tudi v Občini Maribor (2014, 22; Žagar in Kirbiš 2011, 4).

Vse občinske uprave so svoje zaposlene poslale na izobraževanje o evropskih projektih. Na upravi Občine Zagorje ob Savi se takšnih seminarjev udeležujejo redno, na Občini Hrastnik so imeli enotedenski seminar – projektno vodenje. Na upravi Občine Trbovlje pa so se udeležili

nekaj enodnevnih delavnic. Tako da o neznanju ne moremo govoriti, seveda pa je usposobljenost in znanje kadra težko meriti, zato o tem težko sklepamo. Manjka kader, ki bi bil bolj podrobno usposobljen o postopkih črpanja evropskih sredstev, kot ga imajo na prej omenjeni Občini Velenje, a seveda stalna zaposlitev takšnih oseb ni smotrna in je predraga za manjše občine. Na vseh treh občinah občasno uporabljajo tudi zunanjo pomoč, predvsem pri pripravi dokumentacije in večjih projektih (Občina Trbovlje 2016B, Občina Hrastnik 2016B, Občina Zagorje ob Savi 2016B).

Največ težav vidijo na področju priprave projektne dokumentacije, ki je največkrat zelo zapletena in podrobna. Motijo jih tudi prekratki roki za prijavo, predvsem glede na zahtevano potrjevanje dokumentov na občinskih svetih in pridobivanju gradbenih dovoljenj (Občina Trbovlje 2016B, Občina Hrastnik 2016B, Občina Zagorje ob Savi 2016B). Vsi omenjeni pomisleki in težave so bili opaženi že v prej omenjeni literaturi, tako da kakšnih posebnosti pri težavah zasavskih občin z raziskavo in intervjuji ne zaznavam.

4.4.5 SKLEP

Glede na podatke je očitno, da je najuspešnejša Občina Hrastnik. Ta je imela največ dodeljenih sredstev ter tudi največ sredstev, ki jih je dejansko počrpala. Odobrenih ji je bilo skoraj milijon evrov več kot Občini Zagorje ob Savi in več kot dva milijona evrov več kot Občini Trbovlje. Prav tako je Občina Hrastnik na prebivalca počrpala toliko kot obe ostali občini skupaj. Občina Zagorje ob Savi dveh projektov ni izvedla, zato je razkorak med sredstvi, ki so bila odobrena, in tistimi, ki so bila dejansko počrpana, kar precejšen. Prav tako razlika med odobrenimi sredstvi in tistimi, ki jih je občina dobila, ni velika pri Občini Trbovlje, čeprav je tudi v njej en projekt propadel. Največja razlika med odobrenimi sredstvi in počrpanimi pa se pojavi pri Občini Hrastnik in znaša več kot milijon evrov.

Največ je iz svojega proračuna prispevala Občina Zagorje ob Savi, najmanj, skoraj 2 milijona manj pa je k izvedbi projektov prispevala Občina Hrastnik. Če pa primerjamo prispevek občine na prebivalca, pa je prispevek Občine Hrastnik le malo manjši kot prispevek Občine Zagorje. Občina Zagorje je imela odobrenih 14 projektov, od tega jih je izvedla 12. Občina Hrastnik je imela odobrenih 13 projektov in končani so bili prav vsi. Občina Trbovlje pa je imela potrjenih le 10 projektov, eden od njih pa se ni izvedel.

Kar 73,5 % vseh projektov je bilo financiranih iz ESRR. Iz KS je financiranih 17,6 % projektov, iz EKSRP pa le 8,9 %. V Občini Trbovlje ni noben projekt financiran iz EKSRP, v Občini Hrastnik pa ni noben projekt financiran iz KS.

Največ projektov je s področja razvoja regij (70,6 %). Nekaj projektov je s področja energije in s tega področja ni nobenega projekta v Občini Hrastnik. Le trije projekti so s področja razvoja podeželja in s tega področja ni nobenega projekta v občini Trbovlje. V Občini Hrastnik pa je en projekt s področja povezovanja naravnih in kulturnih potencialov.

Delež sredstev iz OP RR je bil namenjen tudi občinam, saj so le te ene izmed njegovih upravičencev. Zato ni čudno, da je največ projektov financiranih iz ESRR ter da je največ projektov s področja razvoja regij. Prioriteta razvoj regij v OP RR je namenjena temu, da projekti, sofinancirani z evropskimi sredstvi pripomorejo k razvoju slovenskih regij. Projekti naj bi se osredotočali na ekonomsko področje, izobraževalno, prometno in okoljsko infrastrukturo, razvoj urbanih naselij, javno infrastrukturo v območjih s posebnimi naravovarstvenimi režimi in v turističnih območjih ter socialno infrastrukturo (Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko 2009, 22). Največ projektov je namenjeno prav temu, javni infrastrukturi ter prometni in okoljski infrastrukturi. Projekti niso bili sofinancirani iz ESS, saj je bila za projekte iz tega sklada zadolžen RCR, nato pa je naloge iz tega naslova prevzela RRA (Švagan 2015, 1–3). Za prejšnje finančno obdobje je RCR črpal sredstva za sofinanciranje zasavske štipendijske sheme ter za program projektnega učenja za mlade odrasle. Sicer je bilo v tem obdobju v Zasavju iz ESS sofinanciranih 28 projektov (Regionalni center za razvoj 2015, 9). V novi shemi pa RRA Zasavje trenutno izvaja operacijo Regijska štipendijska shema Zasavje 2016–2022, ki je sofinancirana iz ESS. Prav tako pa je iz ESS sofinanciran projekt Ključ, ki ga izvaja Mladinski center Trbovlje in pri katerem je RRA Zasavje partner (Regionalna razvojna agencija Zasavje 2017).

Zadolženosti občin in spreminjanje le-te lahko pripišemo tudi številu projektov čez leta. Če primerjamo obe omenjeni tabeli, lahko opazimo vzorec, ki pa ni nujno povezan samo s projekti, ki so sofinancirani z evropskimi sredstvi, saj imajo občine tudi druge projekte. Glede na zadolženost drugih slovenskih občin zasavske občine niso pretirano zadolžene, saj se v letu 2015 niso uvrstile med 30 najbolj zadolženih slovenskih občin na prebivalca. Za primerjavo: med 30 najbolj zadolženih občin na prebivalce pa se je uvrstila Občina Litija, njena zadolženost

je leta 2015 znašala 17.074.670 evrov, medtem ko je najvišji dolg med zasavskimi občinami leta 2015 znašal 5.439.769 evrov (Ministrstvo za finance 2015). Zadolženost občin glede na prebivalca je najvišja v Občini Zagorje ob Savi, več kot dvakrat manjša pa v Občini Hrastnik. Kot že rečeno je zadolženost na prebivalca v Zagorju in Trbovljah v letih 2008–2015 rasla, v Občini Hrastnik pa od leta 2009 naprej padala.

Na vseh treh občinah se samoocenjujejo kot uspešne, kar je tudi sklep naše študije primera. V letih 2007–2010 sta se med 30 najuspešnejših občin v črpanju evropskih sredstev uvrstili Občini Hrastnik (13. mesto) in Trbovlje (15. mesto). V letih 2010–2013 pa so občine na lestvici uspešnosti črpanja evropskih sredstev Zagorje ob Savi na 34. mestu, Hrastnik na 40. mestu in Trbovlje na 53. mestu, od vseh 212 občin v Sloveniji (Zlati kamen 2012; Zlati kamen 2014).

5 ZAKLJUČEK

Kohezijska politika je videti od daleč razdeljevanje evropskega denarja in rezanje trakov, od blizu pa zelo zapleten splet politik, skladov, pravil in birokracije. V letih 2007–2013 je bilo veliko evropskega denarja namenjenega poživljanju mestnih centrov, obnavljanju cest ter infrastrukture. Občine so imele del OP RR, ki je bil namenjen prav temu, predvsem razvojni prioriteti »razvoj regij« ter »povezovanje naravnih in kulturnih potencialov«. Vprašanje je, kaj bodo občine lahko pokazale v novi finančni perspektivi, v kateri so se sredstva z naložb za podporo infrastrukturnim projektom preusmerila v naložbe v inovacije in podjetništvo.

Šele v letošnjem letu, letu 2017, lahko nekako celovito preučimo in ocenimo črpanje evropskih sredstev iz finančnega obdobja 2007–2013, saj sta se zaključevanje projektov in črpanje denarja iz evropskih skladov podaljšala krepko v novo finančno obdobje. Sprva ni kazalo tako, toda Slovenija je bila po podatkih SVRK zelo uspešna, to dejstvo pripišemo predvsem temu, da so bili naknadno izbrani in potrjeni še dodatni projekti, v primeru, da se prvotno načrtovani ne bi izvedli.

Pokazale pa so se tudi nekatere šibke točke in slabosti pri črpanju. Med vidnejšimi je preveč zapletena razpisna dokumentacija ter prekratki roki za prijavljanje in kvalitetno izdelavo projektne dokumentacije. Sicer so birokratske ovire že tako ali tako del slovenskega vsakdana. Druga težava pa je administrativna absorpcijska sposobnost, tako na ravni države pri pripravi programov, razpisov in poročil za povračila sredstev iz skladov, kot na ravni tistih, ki projekte pripravljajo, prijavljajo in izvajajo.

Sistem vrednotenja absorpcijske sposobnosti z literaturo še ni celovito opredeljen, tako da je absorpcijsko sposobnost težko ocenjevati. Zasavske občine so se vsekakor izkazale, vsaj če sodimo po v prejšnjem poglavju omenjenem seznamu najuspešnejših občin v črpanju evropskega denarja, prav tako pa niso prav visoko na lestvici zadolženosti. Ker so bili projekti v letih, zajetih v raziskavo predvsem infrastrukturni in okoljski, je bil učinek še toliko vidnejši.

Cilj magistrske naloge, predstaviti črpanje evropskih sredstev s strani izbranih občin v zasavski regiji in analizirati možne vzroke za razlike v črpanju med omenjenimi občinami, sem delno dosegla. Predstavila sem črpanje evropskih sredstev s strani izbranih občin, le s težavo pa sem

se trudila ugotoviti razloge za razlike. Možne ovire bi sicer lahko bile že omenjene težave pri prijavljanju projektov.

Podlaga za zasnovo ideje o raziskovanju in temi magistrske naloge je nastala na podlagi članka (Malovrh 2014B), ki je navajal velike razlike v črpanju, vendar so se predpostavke po temeljitem preučevanju in zbiranju podatkov izkazale za neutemeljene. Težave pri raziskovanju so se pokazale tudi po opravljenih intervjujih. Obširne odgovore na vprašanja v intervjujih je težko dobiti, tudi zaradi nepripravljenosti intervjuvancev na sodelovanje. Vsi so mi na vprašanja, raje kot v živo, odgovorili preko elektronske pošte. Težavno pa je bilo tudi pridobivanje podatkov o projektih, saj sem na upravi Občine Trbovlje več mesecev iskala kontakt, ki bi mi bil pripravljen pomagati.

Raziskovalno vprašanje: Zakaj takšna razlika pri črpanju evropskih sredstev v zasavskih občinah? Ali so razlike posledica absorpcijske sposobnosti? Na vprašanje naj najprej odgovorim, da takšnih razlik, kot so bile pričakovane pred začetkom raziskave, ni. Pojavljajo se razlike v črpanju, največ je počrpala Občina Hrastnik, to posebej izstopa pri pregledu višine počrpanih zneskov glede na prebivalca. Se pa pojavljajo razlike v vzorcih črpanja. Pri Občini Hrastnik bi lahko izpostavila, da se je potegovala za manjše projekte, ter tudi najmanj sofinancirala. Ostali dve občini sta sofinancirali veliko več. Vendar ponovno, če raziskujemo višino sofinanciranja glede na prebivalce, Občina Hrastnik ne odstopa od ostalih dveh. Če primerjamo številčno, razlika v višini sofinanciranja med Občino Hrastnik in Občino Zagorje je višja, kot je razlika med počrpanimi sredstvi med obema občinama, le da je obratno več počrpala Občina Hrastnik, več sofinancirala pa Občina Zagorje ob Savi. Razlike se pojavljajo zaradi finančne absorpcijske sposobnosti občin kot tudi zaradi administrativne absorpcijske sposobnosti občin. Težko pa ocenim, zakaj in kako, saj kot sem že omenila, sistem vrednotenja absorpcijske sposobnosti v strokovni literaturi še ni celovito opredeljen, tako da je absorpcijsko sposobnost težko ocenjevati zgolj na podlagi zbranih podatkov.

Hipoteza: Glede na podobnosti občin in njihove podobne potrebe po evropskih sredstvih je vzrok razlik v črpanju evropskih sredstev v ravni znanja in sposobnosti priprave projektov. Hipoteze tako ne morem ne potrditi ne ovreči, saj kot že omenjeno, pričakovanih razlik v črpanju ni. Razlike v znanju in sposobnosti priprave projektov pa ni zaznati, vsaj ne z dometom te raziskave. Kot že omenjeno, se na vseh občinskih upravah s projekti ukvarja več oseb iz različnih oddelkov, vse občine so imele za svoje zaposlene izobraževanja o prijavi in vodenju

projektov črpanih s strani evropskih sredstev, nobena izmed občin nima zaposlenih oseb, ki bi se ukvarjale le s takšnimi projekti, ter vse si pri nekaterih projektih pomagajo z zunanjo pomočjo.

Sklep magistrske naloge je, da so vse tri občine zajete v raziskavo v slovenskem merilu uspešne, uspele so izvesti veliko število projektov, njihovi učinki pa so vidni. Vprašanje ostaja, kako se bodo občine znašle v novi finančni perspektivi, in koliko in kako bodo uspešne v prihodnje, ko se evropska sredstva ne bodo več osredotočala na infrastrukturne projekte.

LITERATURA

1. Archer, Clive. 1994. *Organizing Europe. The institutions of integration*. London, New York, Melbourne in Auckland: Edward Arnold.
2. Bebler, Anton. 2007. *Uvod v evropske integracije*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
3. Begg, Iain. 2005. *Funding the European Union*. London: European Institute, London School of Economics.
4. Bučar, Maja, Primož Karnar, Anja Marija Ciraj in Sabina Kajnč. 2007. *Strukturni skladi v Sloveniji – zadostno izkoriščeni vir?* Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
5. Consilium. 2015. Večletni finančni okvir za obdobje 2014–2020. Dostopno prek: <http://www.consilium.europa.eu/sl/policies/multiannual-financial-framework/mff-2014-2020/> (5. april 2017).
6. Čeh, Silva. 2016. Slovenija do konca leta počrpala skoraj vsa sredstva EU. *Delo*, 14. januar. Dostopno prek: <http://www.delo.si/gospodarstvo/finance/slovenija-do-konca-leta-pocrpala-skoraj-vsa-eu-sredstva.html> (3. september 2016).
7. Dieringer, Jürgen in Markus M. Müller. 1998. European union enlargement to the East: the perspectives and expectations of the Visegrad states. *Družboslovne razprave* 14 (26): 110–18.
8. Dnevnik. 2013. Monika Kirbiš Rojs: Pri črpanju evropskih sredstev ne smemo ponavljati dosedanjih napak. *Dnevnik*, 4. avgust. Dostopno prek: <https://www.dnevnik.si/1042600939/svet/monika-kirbis-rojs-pri-crpanju-evropskih-sredstev-ne-smemo-ponavljati-dosedanjih-napak-#51> (5. april 2017).
9. Engelman, Andrej. 2016. *Operativni program za izvajanje kohezijske politike v programskem obdobju 2014–2020*. Ljubljana: EU Skladi. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/opis-sistema/osun-cistopis-final.pdf> (5. april 2017).
10. EU skladi. 2014. Partnerski sporazum med Republiko Slovenijo in Evropsko komisijo. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/2014-2020/partnerski-sporazum-med-republiko-slovenijo-in-evropsko-komisijo> (5. april 2017).
11. --- 2015a. Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/predpisi/operativni-programi/2007-2013/operativni-program-razvoja-okoljske-in-prometne-infrastrukture> (5. september 2017).

12. --- 2015b. Operativni program razvoja človeških virov. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/predpisi/operativni-programi/2007-2013/operativni-program-razvoja-cloveskih-virov> (5. september 2017).
13. --- 2016. Zakonodaja. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/sl/ekp/zakonodaja> (3. september 2016).
14. EUR-Lex. 1992. *Pogodba o Evropski uniji*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:11992M/TXT> (3. september 2016).
15. --- 2006a. *Uredba (ES) št. 1080/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1783/1999*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32006R1080> (3. september 2016).
16. --- 2006b. *Uredba (ES) št. 1081/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1784/1999*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32006R1081> (3. september 2016).
17. --- 2006c. *Uredba Sveta (ES) št. 1084/2006 z dne 11. julija 2006 o ustanovitvi Kohezijskega sklada in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1164/94*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32006R1084> (3. september 2016).
18. --- 2013a. *Uredba (EU) št. 1301/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in o posebnih določbah glede cilja "naložbe za rast in delovna mesta" ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1080/2006*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32013R1301> (3. september 2016).
19. --- 2013b. *Uredba (EU) št. 1304/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/2006*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1304> (3. september 2016).
20. --- 2013c. *Uredba (EU) št. 1300/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Kohezijskem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1084/2006*. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1300> (3. september 2016).
21. --- 2013d. *Uredba (EU) št. 1305/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRRP) in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1698/2005*. Dostopno

- prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1305>
(3. september 2016).
22. --- 2013e. *Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006.* Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32013R1303&qid=1498515834152> (3. september 2016).
23. --- 2013f. *Uredba (EU) št. 1299/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 1. december 2013 o posebnih določbah za podporo cilju "evropsko teritorialno sodelovanje" iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.* Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32013R1299&qid=1498515976092>
(3. september 2016).
24. --- 2014. *Uredba (EU) št. 508/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo in razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2328/2003, (ES) št. 861/2006, (ES) št. 1198/2006 in (ES) št. 791/2007 in Uredbe (EU) št. 1255/2011 Evropskega parlamenta in Sveta.* Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32014R0508> (3. september 2016).
25. European Union. 2017. *How is the EU budget spent?* Dostopno prek: http://europa.eu/european-union/about-eu/money/expenditure_en (3. september 2016).
26. *Evropska komisija*. 2011. Kohezijska politika 2014 – 2020. Vlaganje v rast in delovna mesta. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/regulation2014_leaflet_sl.pdf (5. april 2017).
27. --- 2014a. Predstavitev kohezijske politike EU 2014-2020. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/sl/dokumenti/publikacije/predstavitev-kohezijske-politike-eu-2014-2020.pdf> (3. september 2016).
28. --- 2014b. Kohezijska politika in Slovenija. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/information/publications/factsheets/2014/cohesion-policy-and-slovenia (3. september 2016).

29. --- 2014c. Investment for jobs and growth. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion6/6cr_en.pdf (5. april 2017).
30. --- 2014d. *10 vprašanj o kohezijski politiki*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/faq/q5/index_sl.cfm (19. oktober 2014).
31. --- 2016a. Evropski sklad za regionalni razvoj. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/funding/erdf/ (3. september 2016).
32. --- 2016b. Evropski socialni sklad. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/funding/social-fund/ (3. september 2016).
33. --- 2016c. Kohezijski sklad. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/funding/cohesion-fund/ (3. september 2016).
34. --- 2016d. Instrument za predpristopno pomoč. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/funding/ipa/ (3. september 2016).
35. --- 2016e. Načela. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/policy/how/principles/ (3. september 2016).
36. --- 2016f. Evropski strukturni in investicijski skladi. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/information/publications/factsheets/2016/european-structural-and-investment-funds-country-factsheet-slovenia (3. september 2016).
37. --- 2016g. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/budget/annual/index_en.cfm?year=2016 (7. februar 2015).
38. --- 2017. European structural and investment funds. Data. Dostopno prek: <https://ec.azure-west-europe-prod.socrata.com/dataset/Total-Percentage-of-Available-Funds-Paid-Out-by-th/w8x7-cqjd> (5. april 2017).
39. *Evropski parlament*. 2010. Strukturne in kohezijske politike po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe. Dostopno prek: <http://bookshop.europa.eu/sl/strukturne-in-kohezijske-politike-po-za-etku-veljavnosti-lizbonske-pogodbe-pbQA8010260/> (3. september 2016).
40. --- 2017. Prihodki unije. Dostopno prek: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.5.1.html (5. april 2017).
41. Ferencak, Filip. 2008. *Evropski strukturni skladi kot vir financiranja slovenskih podjetij*. Diplomsko delo, Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta v Mariboru. Dostopno prek: <http://old.epf.uni-mb.si/ediplome/pdfs/ferencak-filip.pdf> (3. september 2016).

42. Finance. 2007. Absorpcijska sposobnost. *Finance*, 29. april. Dostopno prek: <http://www.finance.si/180834/Absorpcijska-sposobnost?metered=yes&sid=475227969> (3. september 2016).
43. Greif, Gregor. 2015. Cohesion Policy in Slovenia: A Magic Wand or a Nightmare? V *EU Public Policies Seen from a National Perspective: Slovenia and Croatia in the European Union*, ur. Damjan Lajh in Zdravko Petak, 153–166- Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
44. Haček, Miro, Marjan Brezovšek in Irena Bačlija. 2008. *Upravljaljska sposobnost in koalicijsko povezovanje v slovenskih občinah*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
45. Horvat, Andrej. 2005. *Why does Nobody Care About the Absorption*. Dostopno prek: http://www.wifo.ac.at/jart/prj3/wifo/resources/person_dokument/person_dokument.jar?t?publikationsid=25750&mime_type=application/pdf (3. september 2016).
46. Kenda, Albina. 2014. Proračun EU: pri denarju se prijateljstvo konča. *Finance*, 9. november. Dostopno prek: <https://www.finance.si/8812536/Proracun-EU-pri-denarju-se-prijateljstvo-konca?metered=yes&sid=496382809> (5. april 2017).
47. Krieger-Boden, Christiane. 2016. *Eu Cohesion Policy, Past and Present: Sustaining a Prospering and Faire European Union?* Kiel: Kiel Institute for the World Economy.
48. Lajh, Damjan. 2006. *Evropeizacija in regionalizacija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
49. --- 2009. Kohezijska politika. V *Evropska unija od A do Ž*, ur. Sabina Kajnič in Damjan Lajh, 190–4. Ljubljana: Uradni list.
50. Malovrh, Polona. 2014 A. Trbovljam zmanjkalo za evropske projekte. *Delo*, 10. oktober. Dostopno prek: <http://www.delo.si/arhiv/trbovljam-zmanjkalo-za-evropske-projekte.html> (19.oktober 2014).
51. --- 2014B. Trbovljam zmanjkalo za evropske projekte, sosedje se kitijo z milijoni. *Delo*, 10. oktober. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/slovenija/trbovljam-zmanjkalo-za-evropske-projekte-sosedje-se-kitijo-z-milijoni.html> (19.oktober 2014).
52. Massot, Albert. 2016. *Načela regionalne politike*. Bruselj: Evropski parlament. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/regional_policy/sl/policy/how/principles/ (3. september 2016).
53. Ministrstvo za finance. 2015. Zadolževanje občin. Dostopno prek: http://www.mf.gov.si/si/delovna_podrocja/lokalne_skupnosti/statistika/zadolzevanje_obcin/ (5. april 2017).

54. Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. 2014. *Poročilo o črpanju sredstev Evropske kohezijske politike 2007-2013 za leto 2013*. Dostopno prek: http://www.mgrrt.gov.si/fileadmin/mgrrt.gov.si/pageuploads/EKP/Porocilo_crpanje_EKP_2013.pdf (5. april 2017).
55. Ministrstvo za okolje in prostor. 2015. Ministrica Irena Majcen v Zasavju otvorila centralni čistilni postaji ter regijski center za ravnanje z odpadki. Dostopno prek: http://www.mop.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/archive/2015/10/select/sporocilo_za_javnost/article/12447/6408/ (5. april 2017).
56. Monnier, Alain in Godfrey I. Rogers. 2004. The European Union at the Time of Enlargement. *Population* 59 (2): 315–36.
57. Mrak, Mojmir in Peter Wostner. 2005. Absorpcijska sposobnost Republike Slovenije za črpanje sredstev EU. *IB Revija za strokovna in metodološka vprašanja gospodarskega prostorskega in socialnega razvoja Slovenije* 39(3): 4–21.
58. Mrak, Mojmir, Maruša Mrak in Vasja Rant. 2004. *Kohezijska politika Evropske unije*. Ljubljana: Samozaložba.
59. Mulec, Breda. 2008. *Kohezijska politika Evropske unije in problemi njene implementacije s posebnim poudarkom v Republiki Sloveniji in državah jugovzhodne Evrope*. Ljubljana: Založba Koščak.
60. Občina Hrastnik. 2016A. Podatki o odobrenih projektih Občine Hrastnik. Interno gradivo.
61. --- 2016B. Intervju z avtorico. Hrastnik, 13. junij.
62. Občina Trbovlje. 2016A. Podatki o odobrenih projektih Občine Trbovlje. Interno gradivo.
63. --- 2016B. Intervju z avtorico. Trbovlje, 14. junij.
64. Občina Zagorje ob Savi. 2015. Medēja je izplula. Dostopno prek: <http://www.zagorje.si/povezava.aspx?id=9&pid=3647> (5. april 2017).
65. --- 2016A. Podatki o odobrenih projektih Občine Zagorje ob Savi. Interno gradivo.
66. --- 2016B. Intervju z avtorico. Zagorje ob Savi, 15. junij.
67. Pahor, Nives. 2004. Kakšen je zmagoviti projekt za strukturni sklad. *Podjetnik*, 15. september. Dostopno prek: <http://www.podjetnik.si/clanek/kak%C5%A1en-je-zmagoviti-projekt-za-strukturni-sklad-20041509> (5. april 2017).
68. Petrič, Vili. 2015. *Sprememba investicijskega programa za projekt »Center za ravnanje z odpadki Zasavje – II. Faza«*. Litija: Občina Litija.

69. Petzold, Wolfgang, Raul Skorubski in Ulrike Wisser. 2000. *Priročnik o strukturnih pomočeh Evropske skupnosti*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
70. Pogačnik, Aleš, ur. 2005. *Veliki splošni leksikon na plošči CD-ROM*. Ljubljana: DZS.
71. *Pogodba o ustanovitvi EGS – Treaty establishing the European Economic Community (TEEC)*. 1957. Dostopno prek: http://www.svz.gov.si/fileadmin/svz.gov.si/pageuploads/Primarna_zakonodaja/Rimski_pogodbiSL.pdf (19. oktober 2014).
72. PIS. 2014. *Uredba o izvajanju postopkov pri porabi sredstev evropskega teritorialnega sodelovanja v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020*. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED6968> (5. april 2017).
73. --- 2015a. *Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2014 in 2015 (ZIPRS1415)*. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6666> (5. april 2017).
74. --- 2015b. *Zakon o javnem naročanju (ZJN-3)*. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7086> (5. april 2017).
75. --- 2016. *Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014–2020*. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED6659> (5. april 2017).
76. --- 2017. *Uredba o porabi sredstev evropske kohezijske politike v Republiki Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020 za cilj naložbe za rast in delovna mesta*. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED6816> (5. april 2017).
77. Ravbar, Marjan. 2009. Regionalizem v Evropski uniji. V *Evropska unija od A do Ž*, ur. Sabina Kajnc in Damjan Lajh, 339–343. Ljubljana: Uradni list.
78. *Regionalna razvojna agencija Zasavje*. 2017. Projekti. Dostopno prek: <http://www.rra-zasavje.si/si/projekti/> (5. september 2017).
79. Regionalni center za razvoj. 2007. *Regionalni razvojni program Zasavske regije za obdobje 2007-2013*. Zagorje ob Savi: RCR.
80. --- 2015. *Regionalni razvojni program Zasavske regije za obdobje 2014-2020*. Zagorje ob Savi: RCR.
81. Rothacher, Albrecht. 1998. Eastern enlargement of the European Union. *Družboslovne razprave* 14 (26): 131–6.
82. *Slovensko gospodarsko in raziskovalno združenje*. 2016A. Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja. Dostopno prek:

http://www.sbra.be/sites/default/files/evropski_kmetijski_sklad_za_razvoj_podezelja.pdf (3. september 2016).

83. Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. 2008a. *Operativni program razvoja okoljske in prometne infrastrukture za obdobje 2007-2013*. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/ostalo/brosure/OP-ROPI.pdf> (8. avgust 2017).
84. --- 2008b. *Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013*. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/ostalo/brosure/OP-RCV.pdf> (8. avgust 2017).
85. --- 2009. *Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013*. Dostopno prek: <http://www.eu-skladi.si/kohezija-do-2013/ostalo/brosure/brosura-op-rr.pdf> (7. maj 2017).
86. Služba vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko. 2014. *Izvajanje projektov OP ROPI 2007 - 2013 do 31. 3. 2014 po prednostnih usmeritvah*. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Gradiva_za_medije/Priloga_2.xlsx (5. april 2017).
87. --- 2015. *Poročilo o črpanju sredstev evropske kohezijske politike 2007–2013 za Cilj Konvergenca obdobje januar 2015–september 2015*. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/kako_crpamo/PC_jan_sept_2015.pdf (3. september 2016).
88. --- 2016A. *Cilji in sredstva kohezijske politike 2007-2013*. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/si/delovna_podrocja/evropska_kohezijska_politika/ekp_2004_2006_in_2007_2013/kohezijska_politika_v_obdobju_2007_2013/cilji_in_sredstva_kohezijske_politike_2007_2013/ (3. september 2016).
89. --- 2016B. *Poročilo o črpanju sredstev evropske kohezijske politike 2007-2013 za Cilj Konvergenca obdobje januar 2015- december 2015*. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/kako_crpamo/PorocCrpan07_13_jan_dec2015.pdf (3. september 2016).
90. --- 2017A. Seja Nadzornega odbora za OP RČV za obdobje 2007–2013. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/browse/2/article/12447/6577/ (5. april 2017).

91. --- 2017B. Nadzorni odbor o izvajanju OP ROPI in OP RR. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/browse/2/article/12447/6578/ (5. april 2017).
92. --- 2017C. Slovenija blizu zaključka programskega obdobja 2007–2013 in koriščenja 4,1 milijarde EUR razvojnih sredstev. Dostopno prek: http://www.svrk.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/1328/6591/ (5. april 2017).
93. --- 2017D. *Predstavitev končnega poročila o OP RR* (PowerPoint). Interno gradivo.
94. --- 2017E. *Predstavitev končnega poročila o OP ROPI* (PowerPoint). Interno gradivo.
95. --- 2017F. *Predstavitev končnega poročila o OP RČP* (PowerPoint). Interno gradivo.
96. SL CONSULT. 2011. *Povzetek novelacije št. 2 investicijskega programa Odvajanje in čiščenje odpadne vode porečju srednje Save - 2. Faza – Izgradnja kanalizacije in centralne čistilne naprave občini Zagorje ob Savi*. Dostopno prek: http://www.lex-localis.info/files/7a1c4c16-ba25-4a8c-8d53-355127279355/634334436560000000_5_tocka_povzetek%20novelacije%20IP%20Zagorje.pdf (5. april 2017).
97. --- 2013. *Odvajanje in čiščenje odpadne vode porečju srednje Save – 2. faza; Izgradnja kanalizacije in centralne čistilne naprave v občinah Litija in Šmartno pri Litiji. Novelacija investicijskega programa št. 3*. Dostopno prek:
98. *Statistični urad Republike Slovenije*. 2010a. Zagorje ob Savi. Dostopno prek: <http://www.stat.si/ObcineVStevilkah/Vsebina.aspx?leto=2010&id=202> (7. februar 2015).
99. --- 2010b. Trbovlje. Dostopno prek: <http://www.stat.si/ObcineVStevilkah/Vsebina.aspx?leto=2010&id=184> (7. februar 2015).
100. --- 2010c. Hrastnik. Dostopno prek: <http://www.stat.si/ObcineVStevilkah/Vsebina.aspx?leto=2010&id=50> (7. februar 2015).
101. --- 2013. *Slovenske regije v številkah*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek: <https://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2013.pdf> (2. april 2016).
102. --- 2014. *Slovenske regije v številkah*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno prek: <https://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2014.pdf> (2. april 2016).

103. --- 2015. Podatki o teritorialnih enotah po novem stanju občin in regij. Dostopno prek: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/4927> (5. april 2017).
104. ---2016. Podatkovni portal. Dostopno prek: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Obcine/Obcine.asp> (2. april 2016).
105. STA. 2015. Zasavski regijski center za ravnanje z odpadki Ceroz končan. STA, 26. oktober. Dostopno prek: <https://www.sta.si/2191113/zasavski-regijski-center-za-ravnanje-z-odpadki-ceroz-koncan> (2. april 2016).
106. Švagan, Matjaž. 2015. *Predlog odloka o ustanovitvi javnega zavoda Regionalna razvojna agencija Zasavje*. Dostopno prek: <http://www.zagorje.si/dokument.aspx?id=3925> (2. april 2016).
107. Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji. *Širitev EU*. Dostopno prek: <http://www.arhiv.evropa.ukom.gov.si/si/siritev-eu/index.html> (2. april 2016).
108. Wostner, Peter. 2008. Kako do sredstev kohezijske politike in drugih sredstev EU. *Pravna praksa* 12: 2-25
109. Zelena Slovenija. 2015. Vi sprašujete, ministrstvo odgovarja – EOL 97. *Zelena Slovenija*, 24. marec. Dostopno prek: <http://www.zelenaslovenija.si/revija-eol/arhiv-stevilk-eol/arhiv/3180-vi-sprajujete-ministrstvo-odgovarja-eol-97> (5. april 2017).
110. Zlati kamen. 2012. Najuspešnejši pri črpanju evropskih sredstev so v Veliki Polani. *Zlati kamen*, 13. februar. Dostopno prek: <http://www.zlatikamen.si/clanki/regije-in-obcine/najuspesnejsi-pri-crpanju-evropskih-sredstev-so-v-veliki-polani> (5. april 2017).
111. --- 2014. Lovci na evropska sredstva. *Zlati kamen*, 29. september. Dostopno na: <http://www.zlatikamen.si/clanki/regije-in-obcine/lovci-na-evropska-sredstva/> (5. april 2017).
112. Žagar, Ivan in Monika Kirbiš. 2011. Kohezijska politika in črpanje evropskih sredstev: pogled v obdobje po letu 2013. *Časopis Skupnost občin Slovenije*, 83. Dostopno prek: http://arhiv2014.skupnostobcin.si/fileadmin/sos/datoteke/pdf/CASOSPIS/caSOSpis8_210x280_press_1___1_.pdf (19. oktober 2014).

PRILOGE

PRILOGA A: INTERVJU - OBČINA TRBOVLJE

1. Koliko oseb, od vseh zaposlenih, se ukvarja z evropskimi projekti?

Okoli 6 oseb, odvisno od projekta in njegove tematike. Praviloma praktično sodelovanje uslužbencev iz vseh oddelkov.

2. Ste se za kakšen projekt poslužili zunanje pomoči (podjetja, ki se ukvarjajo s pripravo projektov)?

Da, največkrat se poslužujemo zunanje pomoči za pripravo dokumentacije.

3. So bili zaposleni, ki se ukvarjajo s pripravami projektov in njihovim spremljanjem, kdaj na kakšnem izobraževanju v te namene?

Da, imeli smo že kakšen enodnevni seminar.

4. Kakšne je vaša samoocena uspešnosti pri prijavah in izpeljavi projektov sofinanciranih s strani EU?

Lahko rečem, da kar uspešna. Saj smo dosegli skoraj vse, kar smo si zadali.

5. Katere so največje težave, s katerimi se pri prijavah soočate?

Težave so predvsem glede dokumentacije, ki mora biti zelo podrobna in zahtevna. Tudi roki za oddajo znajo biti zelo kratki.

6. Zakaj projekt ENERGETSKA SANACIJA VRTCA TRBOVLJE, ENOTE CICIBAN ni bil realiziran?

Ker bi bilo, glede na odobren znesek sofinanciranja, treba vložiti prevelik del lastnih proračunskih sredstev.

PRILOGA B: INTERVJU – OBČINA ZAGORJE OB SAVI

1. Koliko oseb, od vseh zaposlenih, se ukvarja z evropskimi projekti?

10 zaposlenih.

2. Ste se za kakšen projekt poslužili zunanje pomoči (podjetja, ki se ukvarjajo s pripravo projektov)?

Da, smo.

3. So bili zaposleni, ki se ukvarjajo s pripravami projektov in njihovim spremljanjem, kdaj na kakšnem izobraževanju v te namene?

Da, seminarjev se obvezno udeležujemo.

4. Kakšne je vaša samoocena uspešnosti pri prijavah in izpeljavi projektov sofinanciranih s strani EU?

Glede na porčpana sredstva menim, da odlična.

5. Katere so največje težave, s katerimi se pri prijavah soočate?

Največkrat kratki roki za prijavo oz. pripravo ustrezne dokumentacije za prijavo projekta. Sicer pa je vsak razpis zase specifičen in zahteva številna prilagajanja.

6. Zakaj projekta Komunalna ureditev obrtno-industrijske cone in sejmsko-prireditvenega prostora Selo in Izgradnja in prenova komunalne infrastrukture območja Polje v Zagorju, nista bila realizirana?

Za Komunalno ureditev obrtno-industrijske cone in sejmsko-prireditvenega prostora Selo so bili izdelani tako projekti PGD kot izvedbeni projekti. Ker pred leti nismo na razpisih uspeli pridobiti nepovratnih sredstev za izgradnjo komunalne infrastrukture, v proračunu pa vseh potrebnih sredstev nismo mogli zagotoviti, projekta nismo izvedli.

1.OIC Selo: Infrastruktura je zgrajena do te mere, da omogoča obstoječim stanovanjskim in poslovnim objektom, nemoteno funkcioniranje. Ko bo znan investitor v OIC Selo v večje poslovne objekte, bo občina izvedla preostalo komunalno opremo.

2. Polje: v izvajanju, zaključeno v letu 2016. Izvedba predstavlja prenovo javne infrastrukture (javno kanalizacijo, vodovod, toplovod in javno razsvetljavo) na območju Polje 1 do 3.

PRILOGA C: INTERVJU – OBČINA HRASTNIK

1. Koliko oseb, od vseh zaposlenih, se ukvarja z evropskimi projekti?

Z EU se ukvarja 5-6 oseb od 21 zaposlenih.

2. Ste se za kakšen projekt poslužili zunanje pomoči (podjetja, ki se ukvarjajo s pripravo projektov)?

Za velike projekte najamemo zunanje izvajalce, seveda. Za izdelavo projekta in dokumentacije za prijavo na EU razpis, pri največjih (izgradnja čistilne naprave in regijske deponije Unično) pa tudi za izbor izvajalca del.

3. So bili zaposleni, ki se ukvarjajo s pripravami projektov in njihovim spremljanjem, kdaj na kakšnem izobraževanju v te namene?

Ja, imeli smo enotedenski seminar – projektno vodenje.

4. Kakšne je vaša samoocena uspešnosti pri prijavah in izpeljavi projektov sofinanciranih s strani EU?

Smo zelo uspešni, saj je bil do sedaj samo en projekt zavržen, pa še ta ne zaradi slabo pripravljene dokumentacije, ampak zaradi sprememb na ministrstvu, ki so nastale v času izbora. Na to smo se pritožili, izgubili, potem vložili tožbo, vendar tudi nismo bili uspešni. Izvedli smo mnogo projektov, ki jih brez EU in SLO sredstev ne bi mogli sami.

5. Katere so največje težave, s katerimi se pri prijavah soočate?

Včasih so izjemno kratki roki glede na postopke potrjevanja potrebnih dokumentov za vlogo na občinskih svetih, in pa zelo različni pristopi v zahtevani dokumentaciji od ministrstva do ministrstva ter nenehno spreminjanje pogojev in upravičenih stroškov. Zato je težko vnaprej pripraviti projekte, saj je po objavi razpisov še vedno ogromno dela in popravljanja.